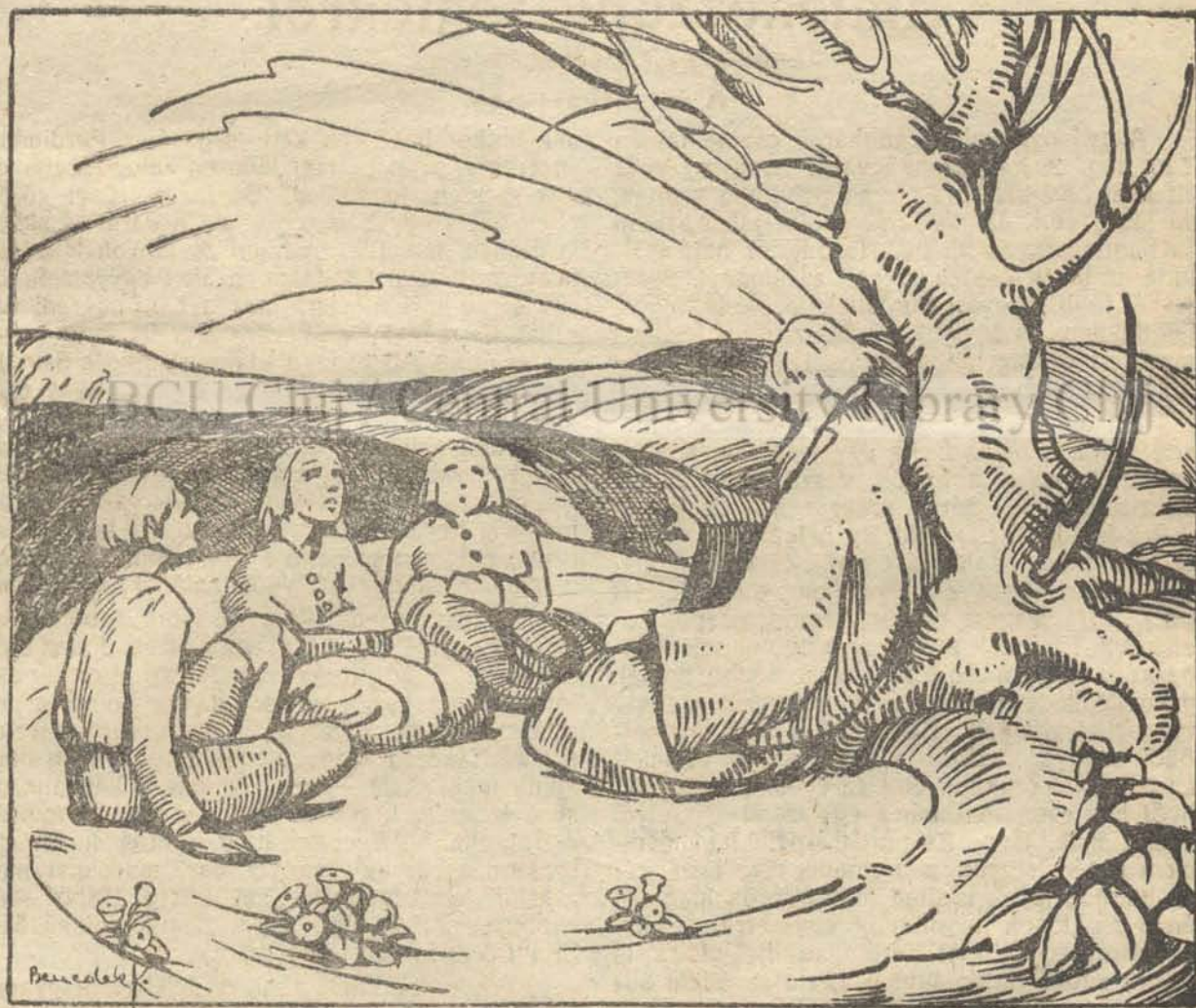

CIMBORA

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA.
Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

A nagyapó mesefája.

A nagyapó mesefája,
Ezer mese hull le rája.
Fáról lehull az ölébe,
Onnét gyermekek szívébe.

Az évszakok.

Irla: DRASKÓRZY ILMA.

TAVASZ:

Zöld lombzászlóval integet
S virágokkal havaz.

A NYÁR:

Aranykalászt hord homlokán
S pipacseruhában jár.

AZ ŐSZ:

Két ősz keze bőségesen
Hombárokat tetőz.

A TÉL:

Szép, angyalhozta csillagos
Fenyőfáról mesél.

(Temesvár.)

Emlékezzünk régiekről.

— Elek nagyapó krónikás könyvéből. —

A szigetvári hős.

A gyászos emlékü mohácsi csata napján (1526. aug. 29.) huszonnégyezer magyar vitéz halt hősi halált. A csata után Szolimán szultán, ami kincs volt Mátyás király palotájában, mind Konstantinápolyba vitette. Háromezer hajó szállította az itt ott összeharácsolt zsákmányt. Száz-ezernél több magyart hurcoltak török fogságba. Halottakban és foglyokban kétszázezer lélekkel fogyott az ország lakossága s 12 vármegye fel volt dülve teljesen.

Ezt a rejtendő nagy csapást hamar kiheverte volna a nemzet, ha egy testté s lélekke forrasztotta volna a közös veszedelem érzete. Ám a nemzet két pártra szakadt s a Csele patakába fuladt II. Lajos király helyébe egyszerre két királyt választott. Az osztrák Habsburg Frigyes volt az egyik, Zápolyai János a másik. Két király, kettő szakadt ország: szomorú napok következtek. És jöttek még szomorúbb napok: amikor az ország három részre darabolódott, fiainak egyenetlenkedése miatt. Szolimán szultán 1541-ben csellel elfoglalta Budavárát s ezzel megkezdődött Magyarországon a török világ. Voltaképpen Szolimán szultáné volt az egész ország, aki ebből egy részt Ferdinánd, egy részt Zápolyai János fiának, János Zsigmond erdélyi fejedelemnek a kezén hagyott, a harmadik rész török kezén maradt, török uralom alatt. Török katonák, német zsoldosok pusztították egyszerre szegény Magyarországot, mert Ferdinánd is, utóda is (Miksa) adózó tartománynak nézte az általa birt területet s védelem helyett zsarolta, gyöngítette. Nem csuda, hogy az agg Szolimán szultán vérszemét kapott s elhatározta, hogy meghódítja egész Magyarországot, aztán Bécsig meg sem áll. És csakugyan az 1552 ik esztendőben egyszerre két török hadsereg kezdte meg a hódítás munkáját: az egyik délen, a Temesközben, a másik Budától észak felé.

A magyar, mint rendesen, magára maradt, nem volt, aki segítse a védekezésben. A német zsoldosok segítség helyett fosztogattak. Temesvárt egy magyar vitéz védte, a hős Losonczy István,

aki amikor hasztalan kért segítséget Ferdinánd vezéreitől, saját családi kincseit zálogosította el, úgy szerzett katonákat. Százezer főnyi török ellen teljes egy hónapig védte a várat s akkor is csak a német és spanyol zsoldosok lázadása kényszerítette a feladásra. Ezalatt egy másik török sereg sorban vitta meg a hont-nógrádi várakat. Csupán Drégely vára állította meg hosszabb időre Ali basa diadalmas seregét. Szondy György volt e vár kapitánya. Egy maroknyi csapattal védte a várat. Mehetett volna szabadon, de Szondynak nem kellett a kegyelem. Amikor már romokban volt a vár, meggyőnta bűneit, meggyőntak vele a vitézek is. A vár udvarán halomra hordatta kincseit, leszuratta kedves paripáit, máglyán elégette s úgy rohant a bizonyos halálba. Mind egy szálig hősi halállal haltak meg.

A hős Szondynak méltó társa Dobó István, Eger vár kapitánya. Ali basa elbizakodottan szólította fel Dobót, hogy adja fel azt a »rossz aklot.« De a »rossz aklot« kapitánya bilincsekre verette a követet, a vár falára koporsót szegeltett két lándzsa közé: meghalunk, de meg nem adjuk magunkat! — ezt jelentette a két lándzsa közé szegett koporsó. Egy hónapnál tovább ostromolta Ali Eger várát s csufos kudarccal távozott a vár alól, melyet egy maroknyi magyarból nem tudott elvenni! Pedig Dobó sem kapott segítséget, épp ahogy nem kapott később Zrínyi Miklós sem Szigetvárnál.

A horvát eredetű s szívvel-lélekkel magyarrá lett Zrínyi Miklós horvát bánnak 1561 őszén adta át Ferdinánd király Szigetvárárt. Öt év múlva az 1566-ik esztendőben indult újabb hódító útjára az agg Szolimán rengeteg hadsereggel. Akkor már Ferdinánd fia, Miksa volt Magyarország királya. Több oldalról kapott segítséget Miksa, pénzt is, katonát is, de ő nem Magyarországot, hanem Bécsét féltette a törököktől s a hadsereg zömét Győrnél veszteteltette, amikor a szultán százezer főnyi haddal neki vágott Szigetvárnak. Amint a szultán Szigetvár alá érkezett, Zrínyi megírta a végrendeletét s ebben megmagyarázta,

mért szánta magát Szigetvár védelmére. Azért, mert az ő hite szerint e végvár védelmén fordul meg Magyarország sorsa. Ha e várat is hatalmába ejti a török, nem lehet megállítani hódító útjában. S mert ez volt a hite, szent fogadást tett, hogy utolsó csepp véréig védi a várat. Öreg ember volt már akkor Zrínyi Miklós: 58 éves. De harcok viharai közt s a magyar föld szeretetében öregedett meg. Nem zsoldért harcolt ő, mint e kor idegenből összeverődött lovagjai, — harcolt ő a hazáért. A király egy száz katonával sem segítette, ő maga szedett össze 2500 válogatott magyar és horvát vitézt: úgy várta Szolimán ostromát.

Három része volt Szigetvárnak: maga a vár, s az ő és újváros. Körül folyta az egész várost az Almás folyó s mellette nagy mocsár terült el. A szultán aug. 6-án érkezett a vár alá s mindjárt megkezdte az ostromot, de Zrínyi visszaverte. Még csak most kezdődött a harc életre-halálra. A janicsárok árkokat és aknákat ástak az újváros körül s Zrínyi már harmadik nap kénytelen volt kivonni az őrséget innét, felgyújtván az elhagyott területét. Sorra került az óváros és a vár, lőtték, ágyúzták szakadatlan a törökök. Rejtett küzdelem után átvágták a töltést az Almás folyón s ezzel utat kapott a mocsár, mely eddig erős védelme volt a várnak. Most már csak a vár Zrínyié. A szultán felszólítja: adja fel a várat s ennek fejében megteszi őt Szlavónia, Horvátország és Dalmácia hűbéres fejedelmének. De Zrínyi megesküdött, hogy haláláig védi a várat, megesküdtek vitézei is: visszautasítja az ajánlatot. Újabb rohamot indít a szultán, visszaverik. Akkor összeláncolt szekerekre állítja a mármár csüggedő, bizalmavesztett janicsárokat, a szekereket összefogdosott parasztokkal tolatja: úgy nyomulnak előre a híres janicsárok. Mindhiába, Zrínyi visszaveri ezt a rohamot is.

A török sereg halálra fárad. Pihennie kell. Mig a török pihen, a megfogatkozott védősereg földből s fatörzsekből új bástyát rak a megromgált várfal mögé. De egy aláaknázott bástya összedül, tűz üt ki a várban, rés támad a falon s a résen betör az ellenség. Még ekkor is visszaverik, s ez a kudarc annyira megrendíti az agg. szultánt, hogy belehal. Ha a török sereg megtudja a szultán halálát, vége az ostromnak, de a főbb emberek eltitkolják halálát s tovább foly a küzdelem. A szultán halála titokban marad, de im, ég a vár s Zrínyi a belső várba huzódik. A 2500 emberből már csak néhány száz látja az élet-halálharcot. Tizenöt-ször verték vissza egy hónapnak a leforgásán a törökök rohamait, most már vége mindennek: elfogyott az eleség, el a víz, segítség nem jön sehonnét. A király Győrnél vesztegelt s egy száz katonát sem küld a százezrekből. Nem lehetne bűnül róni fel Zrínyinek, ha megadja magát. amikor már nyilvánvalóvá lett, hogy tovább nem lehet védeni a várat. Ám ő hazafi is volt; ő példát akart adni

nemzetének, a jelen és utókornak. Meg kellett mutatnia, hogy egyesek életénél drágább a haza élete; hogy csak úgy élhet a haza, ha fiai meg tudnak halni érte.

Ime, lángban áll már a belső vár is. Zrínyi Miklós készül a halálra. Magára ölti legdrágább ruháját: aranylánc a nyakán, gyémántos boglárú kócsagos kalap a fején s kard a kezében. Két zsebébe aranyat tesz: ne ingyen találja meg holttestét, aki megtalálja. Aztán összegyűjti vitézeit, beszél hozzájuk. A vallásos lelkű magyar vezér beszél az ő vitézeihez, mondván: nyugodjatok meg Istennek akaratában. Ő akarta így. Akarta, hogy elpusztuljon Szigetvár. Az ő szent akarata, hogy ők is elpusztuljanak, meghaljanak a hazáért. Nincs köztük, egy vitéz sincs, aki félne a haláltól. Férfiruhát öltönek a nők is, úgy indulnak a bizonyos halálba. A kapunál egy nagy ágyú néz le komoran a völgybe, a török seregre. Ezt elsütik, dördül az ágyú s gomolygó füstje közt kirohannak. Karddal, buzogánnyal osztják a halált, mignem holtan, sebekből borítva terülnek el a földön; alig marad néhány hirmondónak a dicső csapatból. Zrínyi az elsők közt esik el: golyó találja mellén. Leroskad. Mire fölemelkednék, hogy kardjával tovább ossza a halált: homlokán találja a másik golyó, a halálos. Halomra hullanak melléje s föléje a magyar és horvát vitézek. Hősi halállal halt itt meg mindenki: egy sem adta ingyen az életét.

E százezer főnyi török seregnek jó egyharmada hullott el az egyhónapos szörnyű viadalban. És meghalt az agg Szolimán is, a nagy hódító, a török birodalom legnagyobb császára. Zrínyi nevét, hősi halálát emlegette, dicsőítette az egész világ s nagy megbotránkozással beszéltek Miksa királyról, aki tétlenül nézte Szigetvár bevételét. Maga a török hadvezér Zrínyi fejét ezzel a megalázó üzenettel küldte a győri táborba: »Legbátrabb emberetek fejét küldöm, melyre még jövőben is nagy szükségtek lenne.« A fejét elküldötte, a testét azonban nagy pompával temette el: megbecsülte Zrínyiben az igazi hőst.

A győri tábornak a nagy nemzeti küzdelemből nem jutott egyéb: Zrínyi fejének az eltemetése . . .

Kiadó bácsi postája belföldi előfizetőihez.

Kálmán Erzsike, Turda. Előfizetők szerzéséért a jutalom-könyvet elküldtük cimedre.

LEGSZEBB LEGJOBB LEGOLCSÓBB a kolozsvári M i n e r v a R.-T. cinkografiai műintézete készíti. Megrendeléseket fel- vesz a központi iroda	KLISÉKET ***** CLUJ-KOLOZSVÁR Str. Regina Maria 1.
--	--

A szépségért meg kell ám szenvedni!

— Apró unokáinak meséli: ELEK NAGYAPÓ. —

Volt egyszer egy király, aki szeretett volna megházasodni, de igen válogatós volt: olyan szép feleséget akart, hogy szebb legyen a napnál; hogy a napra lehessen nézni, de az ő feleségére ne. Sok szép királykisasszonyt ajánlottak a királynak, de egy sem volt elég szép neki. S mert hogy nem akadt királykisasszony, aki szebb legyen a napnál, megparancsolta inasának, hogy menjen országga, világga, keressen neki feleséget, nem bánja, akárki lánya legyen, csak szebb legyen a napnál.

Elment az inas, járt-kelt mindenfelé, de nem talált a királynak való feleséget: látott ugyan szebbnél-szebbet, de nem a napnál szebbet. Egyszer aztán, amint ment, mendegélt, erősen megsomjazott, sehol se talált sem forrást, sem patakot, majd elepedt szegényfeje a szomjúságtól. Bolyongott erre, arra, mindenfelé s hát bolyongásközben egy kis házikóra bukkant. Kopogtatott az ajtón, de nem nyitotta be, csak úgy kívülről kért vizet. Gondolta magában, hátha valami vén boszorkány lakik a házikóban: azért nem nyitott be. Hát hiszen nem lakott boszorkány a házikóban, de lakott két vén leány: nyolcvanesztendős volt az egyik, kilencven a másik. Ez a két vén leány sohasem dugta ki az orrát, éjjel-nappal bent üldögéltek s folyton fontak. Most sem jöttek ki a vén leányok, hanem az egyik, a nyolcvanesztendős, az ajtócskát egy kicsit kinyitotta s úgy nyújtott ki egy pohár vizet. Az inas éppen csak a kezét látta a vén leánynak, no de, ami igaz: igaz, az nem igaz: hazugság, világeletemben még ilyen fehér kezet nem látott! Bezzeg, hogy azért volt ilyen fehér keze a vén leánynak, mert soha rá nem sütött Isten áldott napja.

— No, — mondta magában az inas — akinek ilyen finom, fehér keze van, csudaszép leány lehet az!

Azzal, be sem nézett a házikóba, fordult, indult s meg sem állott, amig haza nem ért s jelentette nagy örömezzel

a királynak, hogy milyen szép leányt talált.

— Jól van, — mondta a király — eredj csak vissza, de nemcsak a kezét nézd meg, hanem az arcát is.

Visszament az inas, kopogtatott, vizet kért, megint a nyolcvanesztendős leány nyitott ajtót, de csak éppen annyira, hogy kidughatta az ajtó hasadéka a poharat.

— Egyedül lakol itt? — kérdezte az inas.

— Nem, — felelte az — velem lakik a nővérem is. Szegény leányok vagyunk, két kezünk munkájával keressük a kenyerünket.

— S milyen idős vagy?

— Én tizenöt éves, a néném husz — föllentett a vén leány.

Az inas visszasietett a királyhoz, jelentette, mit hallott s bár most sem látott egyebet, csak azt a finom fehér kezet, mondotta a király:

— Eredj és hozd el nekem a tizenöt-esztendőt, hadd lám, olyan szép-e, mint ahogy a keze mutatja.

Fordult, indult az inas, bekopogtatott az ajtón, elmondta a király üzenetét, de a nyolcvanesztendős leány most sem eresztette be, hanem csak az ajtó mögül szólt ki:

— Mond meg a királynak, hogy szívesen leszek a felesége, de rám még, mióta a világra születtem, nem sütött Isten áldott napja s ha most kimennék a napvilágra, megfeketedném. Küldjön hát a király este érettem, még pedig zárt hintót.

Szaladott az inas az üzenettel, a király pedig nyomban befogatott hat szép paripát aranyos, gyémántos zárt hintóba, küldött a menyasszonyának gyönyörű ruhát is, abba a nyolcvanesztendős leány felöltözött, az arcát sűrűn elfátyolozta, aztán hintóba ült s késő éjjel meg is érkezett a királyi palotába.

Hej, örült a király, amikor meglátta a menyasszonyának finom, fehér kezét, amilyen finomat, amilyen fehérét világ-

életében még nem látott, de bezzeg szeretne volna látni az arcát is. Mondta is neki:

— Gyönyörűséges szép a kezed, harmatnál finomabb, hónál fehérebb, de most lebbentsd fel a fátylat, hadd lássam az arcodat is: olyan szép-e, olyan gyönyörűséges-e, mint a kezed?

— Jaj, nem lehet, — mondotta a menyasszony — mert sok gyertya ég itt s a világtól megfeketedik az arcom!

Mit volt, mit nem tenni, a király látatlan feleségül vette a nyolcvanesztendős leányt, ez meg csak arra várt, hogy a pap összeadja őket, egyszeribe ledobta a fátylat.

lota falából kiállott egy hosszú vasszeg, abba megakadt a ruhája s úgy lógott ég és föld között.

Történetesen éppen akkor vetődött arra négy tündér, meglátják a levegőben lógó vén leányt s mert jószívű volt mind a négy tündér, megsajnálta a szegényfejét.

— Nézzétek, — mondta az idősebb tündér — ez az a vén leány, akit a király feleségül vett, kívánjuk-e neki, hogy elszakadjon a ruhája s leessék a földre?

— Ó ne, ne kívánjuk azt szegénynek, — mondotta a legfiatalabbik tündér — inkább kívánjunk valami jót neki. Én ifjuságot kívánok.

— Én meg szépséget, — mondotta a másik.

Én meg bölcseséget, — mondotta a harmadik.

— Én jó szívet, — így a negyedik.

S ime, halljatok csudát, még el sem tűntek a tündérek, az éktelen csuf vén leány úgy megfiatalodott, úgy megszépült, hogy szebb volt a ragyogó napnál, ezerszer szebb volt!

Reggel kitekintett a király, had lássa, mi lett az asszonnyal s hát Uram, Teremtőm, szeme-szája tátva maradt a csudákozástól!

— Ó, én szerencsétlen, — jajgatott a király s majd kitepte szép fekete göndör haját — mit cselekedtem! Hát vak voltam én ma éjjel, hogy nem láttam a csudaszépségét?

Nosza, mindjárt egy jó hosszú létrát támasztott a falnak, ő maga felmászott s szép gyengén a karjába vette a világszép leányt, bevitte a palotába s még aznap csaptak olyan lakadalmat, hogy csak úgy zengett-zugott a város s még a sánták is táncra perdültek.

Telt, múlt az idő, éltek boldogan, hát egyszer csak beállit a királyné nénje, a kilencvenesztendős leány. De bezzeg elállott szeme-szája a vén leánynak, amikor látta, hogy micsoda szép teremts lett az ő hugából!

— Ugyan bizony, hogy tudtál ilyen fiatallá s széppé lenni? Hej, ha én is ilyen fiatallá s széppé lehetnék! sóhajtozott a kilencvenesztendős leány.

Hej, Uram, Teremtőm, szörnyű haragra lobbant a király, amikor meglátta az éktelen csuf, ráncos öreg arcot! Hirtelen felrántott egy ablakot, aztán fogta a csuf, vén leányt s kidobta az ablakon. De a csuf, vén leány szerencséjére a pa-

Hiszen, ha azt meg tudta volna mondani a királyné! De nem tudta s mert-hogy a nénye örökös faggatását meguntá, azt mondta neki félig tréfásan, félig komolyan:

— Hátha éppen akarod, lenyuzattam a borbélyal a vén bőrt s ihol látod, ilyen szép bőr volt a régi alatt.

De bezzeg nem volt nyugodalma az öreg leánynak, nyomban szaladt a borbélyhoz s mondta neki:

— Akármit adok magának, csak nyuzza le a bőrömet, hadd legyek szép és fiatal.

De, jó öreg asszony, — mondotta a borbély — ha lenyuzom a bőrét, meghal ám!

Hiszen, beszélhetett a vén leánynak, nem hallgatott az okos szóra. Mit tehetett a borbély, leültette a vén leányt s egy jó éles késsel hasított egyet a homlokán.

— Jaj, jaj, gyilkos! visitott a vén leány.

Mondta a borbély:

Hát bizony, öregem, ha szép akarsz lenni, Meg kell azért nagyon, de nagyon szenvedni!

De a vén leánynak éppen elég volt a szenvedésből, felugrott a székről, mintha

puskából lőtték volna ki, úgy elszaladt, mint a szél s meg sem állott hazáig, az ő kicsi házáig.

Igy vót, mese vót,
Ma is él, ha meg nem hót.

Aki nem hiszi, járjon utána.

(Kisbaczon)

ELEK NAGYAPÓ.

Levél egyetlen barátnőmhöz.

Irta: VIRSIK MÁRIA.

— Jó napot, Mancikám! Hogyan érzed magad, Amikor olvasod e vidám sorokat? Remélem, hogy jól vagy — nemde eltaláltam? Hogyis ne volnál jól Bécsnek városában.

Persze, sok a dolog tanulás meg munka, Mert hiszen Bécsben is kapható szekunda, Tanul és sóhajtoz minden emberfia, Mert hát közeledik a konferencia.

Hát a sok jó Mater meg Soror mit csinál? Jó s rossz jegyeket oszt, pöröl és dirigál? Ti meg csak türitek, sorsotok rossz vagy jó, Nemsokára ugyanis itt a vakáció!

... Emlékszel, Mancikám a tavalyi évre? Azokra a kedves májusi estékre? Arra a drukkeltjes algebra-órára, És az iskolaév utolsó napjára?

Mennyit sírtunk aznap! Emlékszel rá nemde? Csupa búcsu, sirás kert. s folyosószerter, S ha a zsebkendőket venni kellett volna, Tauszky s a többi jól keresett volna.

Na, de elég lesz már! Vége a levélnek, Levelemre minél előbb felelj, kérlek, ... Kivánom, hogy tudjad holnap az algebrát! Milliószer csókol szerető Mariskád.

(Malacka, 1924. április 1-én.)

Tanulj a fától!

— Endrulat B. költeménye. —

Magyarba átültette: SZEMLÉR FERENC.

Tanulj a fától! A tavaszt,
Mely hajt rügvet, lombot fakaszt,
Felváltja ősz, hűvös a lég,
S deret küld rá a szürke ég.
Gyümölcsét is csak úgy kínálja,
Napfény, eső ha többször áldja ...
Tanulj a fától! A gyökér
Csak az, mi a talajba ér;
A törzse, ága, lombja mind
Büszkén az égre föltekint ...
Ilyen az ember sorsa, látod!
Tenéked is van két világod:
Földön születted, földön élsz
Sziveddel mennyet vársz, remélsz ...
(Brassó)

A sütemények.

— Álomkép hét jelenetben. —

Írta: ZSOLDOS LÁSZLÓ.

SZEMÉLYEK: A cukrász, a cukrászné, a kőműves inas, a mandulatorta, az indiai fánk, egy kis sütemény, a többi sütemény.

Kisvárosi cukrászbolt. Baloldalt elől a háttér felé nyúló árusító asztal, rajta papirostálcákon különféle sütemények: mandulatorta, csokoládétorta, indiai fánk, almásrétes stb., jobbról üvegajtó az utcáról a boltba. Hátról, a közepén nyitott ablak lefüggönyözve. Elöl két kis kerekasztal, körülöttük székek. Nyári vasárnap délután.

ELSŐ JELENET.

A cukrász és a cukrászné (kis fiú és kis lány játsza. Mind a ketten kövérnek vannak kitömve, belisztezt, ősz hajuk van, a cukrásznak szép, fehér, ragasztott bajusza. Fehér ruha van rajtuk és magas fehér kötény. A cukrász fején fehér papiros cukrászsapka, a cukrászné fején fehér főkötő. Az egyik kis asztalnál üldögélnék.)

A cukrászné: Unalmas ez a vasárnap délután ilyen kisvárosban. Különösen így, nyáron.

A cukrász: És kiváltképp így, most, ebéd után. (Komikus bosszúsággal utánozza, amit mond). Mindenki csak teleeszi magát, (a gyomrát tapogatja) azután lefekszik aludni és hortyog... hortyog (a hortyogást utánozza): Kho-u, kho-u! Nem is tudom, asszony, hogy miért nem szunyókálunk mi is ilyenkor egy verset, mikor ugyanis annyira jóllaktam, hogy alig tudok megmoccanni (keservesen próbál megmozdulni, aztán föláll, ásít és nagyot nyújtózkodik).

A cukrászné (szintén föláll): Én nem bánom, férjem uram, félháromig bátran szundikálhatunk, addig nem szokott jönni senki.

A cukrász: És ha jön, hát van az ajtón csengő, majd fölébreszt az, ha kinyitják (balra indulnak).

A cukrászné (az ablakra mutat): Nem köllene azt becsukni? Az imént is láttam ólálkodni erre egy inasgyereket, majd kiesett a szeme a kirakatnál, úgy bámészkodott. Nehogy az bemásszék az ablakon.

A cukrász: Hát csukd be. (A cukrászné becsukja az ablakot.)

A cukrászné: Így ni!

A cukrász: Most már mehetünk. (Mind a ketten elcsoszognak balra.)

MÁSODIK JELENET.

Öres a szín. (A süteményes pult felől).

A mandulatorta (hangja): Indiai fánk halottad?

Az indiai fánk (hangja): Mit, édes mandulatorta? (Belülről közbe-közbe kihallatszik a cukrász és cukrászné hortyogása).

A mandulatorta: Egy éhes inasgyerek. Is-tenem, úgy fáj a mandulám az éhes gyerekekért.

Az indiai fánk: Hija, édes, ez a mi sorsunk. Mi csak a jobbmódu gyerekeknek rontjuk el a gyomrát. Szegény gyereket soha.

Az almásrétes (hangja): Ne zúnnózzatok

már, nem tudok aludni. Azt hiszitek talán, olyan nagy gyönyörűség, mikor elébb kinyujtanak, hogy majd leesem az asztalról, aztán megint összegöngyölgetnek, mint valami tekercset. Hát legalább hadd pihenjem ki picikét ezeket a borbalmakat!

Az indiai fánk (hangja vidáman): Hih! Hallottad, mandula? Az almásrétes mit beszél?

A mandulatorta (hangja szeliden): Hát hagyjuk aludni szegényt. Legyünk csöndben. (Csend.) Kis szünet mulva jobbról nyílik s egy-uttal csönget az ajtó. Bevánszorog rongyosan, ócska szalmakalapban, mezitláb, szurlosan és nagyon fáradtan egy kis kőműves inas.

HARMADIK JELENET.

Az inas (belép, becsukja az ajtót, a csöngetéstől megrettenve megáll egy pillanatig, de mivel nem jön ki balról senki, csupán a cukrászék erős hortyogása hallatszik, valamivel bátrabban még egy lépést tesz előre balfelé s fölragyogó tekintettel csapja össze a kezét; sóvárgó hangon): Istenkém, mennyi finom sütemény! Indiai fánk! Mandulatorta! Almásrétes! (és még néhány nevet mond. Habozva néz ide-oda a pultra). Milyen jó lehet az a mandulás! (Felféje nyúl a kezével, de még sem fogja meg). Vagy ez az indiai fánk!... (Annak is felféje nyúl, de nem fogja meg) Jaj, be éhes vagyok! (Megint a sütemény felé nyúl, de hirtelen visszahúzódik.) Nem, nem! Ezt nem nekem sütötték... (Körülnéz.) De hát hol a cukrász? (Hallszik a hortyogás.) Ahá, ott alszanak (balra mutat; szünet mulva habozva). Talán vehetnék is egy darab süteményt, mert nagyon éhes vagyok. (Leül az első asztalkához és vágyakozva néz a süteményes pult felé. Álmos hangon): Nem ettem két nap óta semmit. Nincs munkám. (Ásít). És ebben a nagy melegben úgy elálmosodtam (leborul az asztalra, a két karját a feje alá teszi és szaggatottan, álmosan motyog): Indiai fánk... szép mandulás... (Elaludt, nem mozdul meg és úgy is lélegszik, mint aki mélyen elaludt.)

NEGYEDIK JELENET.

Az inas, a mandulatorta.

A pultron megmozdul a mandulatorta s látszik, hogy elfutnak a többi társai közül, aztán a pult mögül egyszerre egy mandulatortának öltözött kislány képében a színre lép.

A mandulatorta (lábujihegyen az alvó inas mögé sompolyog és gyöngéden megérinti a vállát). Itt vagyok! Szólitottál, kis fiú. Én vagyok a jó, édes mandulatorta. (Látja, hogy az inas alszik. Nézi, csöndesen összezsapja a kezét és suttogó hangon beszél.) Alszik... Még pedig milyen mélyen

Az inas (álmában sutfogja): Szép mandulás . . .

A mandulatorta (beszél hozzá): Megint szólítasz, kis fiu? Itt vagyok. Itt, itt, nézz rám (a fiu nem mozdul). Te kis csacsi, hogy lehet ilyen mélyen aludni, mikor itt vagyok előtted... én, én, a jó, édes mandulatorta! Ébredj! (megérinti a vállát).

Az inas (behuny szemmel, tehát álmában fölemeli a fejét és a hang irányába néz. De nem ébred föl, hanem tovább álmodik az egész jeleneten át és álmában is beszél): Itt vagy, mandulatorta? (Feléje tapogat a kezével s boldogan megfogja a kislány kezét): Te vagy az, te édes?

A mandulatorta: Én vagyok. Egyél. Egyél meg. Azt mondtad előbb, hogy nagyon éhes vagy, szegény fiu!

Az inas (álmában a leányka kezét cirógatja): Te édes . . . te cukros . . . te jó . . .

A mandulatorta: Egyél meg! Hisz' nagyon éhes lehetsz.

Az inas (álmában a fejét rázza): Megenni? Téged? (bánatosan): Ah, emlékszem, három év előtt, — akkor még otthon laktam és nem voltam kőműves inas, — három év előtt szegény anyuskám sültt egyszer belőled. Sültt. Egyszer. És te olyan jó voltál, édes mandulatorta! Ugy . . . ugy izlettél! (cuppant a szájával). De ugy izlettél, hogy az kimondhatatlan! (szomorúan): És azóta nem láttalak és most nem is köllesz nekem (az indiai fánk megmozdul a pulton s a mandulatorta módjára balról a színre lép, indiai fánknak öltözött kis fiucska képében. Csodálkozva áll meg balról az inas mellett.)

ÖTÖDIK JELENET.

Előbbiek, indiai fánk.

Mandulatorta (az indiai fánkhöz): Hallo szegényt? (Az inához, biztatón nyújt a szája felé a kezében egy szelet mandulatortát): Egyél! Itt vagyok! (Az inas álmában elhárítja magától a szeletet).

Indiai fánk: Nem akar enni.

Az inas (álmában az indiai fánk felé): Ki jött ide?

Indiai fánk: Én vagyok, az indiai fánk. Engem szeretnél talán? Nesze! (Barátságosan egy indiai fánkot nyújt neki.)

Az inas (álmában ezt is elhárítja magától): Nem, Nem!

Mandulás

Indiai

(egyszerre): De miért nem?

Hisz' éhes vagy! És mi szívesen kínálunk téged, jó fiu!

(A pulton a többi torta, sütemény, kuglót, az almásrétes is mozgolódik a leírt módon s egymásután mind a színre sompolyog, kiki a hozzávaló jelmezben, fiu, vagy leány

alakjában. Az indiai fánk és mandulatorta az inas mögött állanak félkörbe s mind némán csodálkoznak s hol az inasra, hol a beszélő mandulára vagy indiaira, hol meg egymásra néznek és a fejüket csóválják.)

HATODIK JELENET.

Előbbiek, a többi sütemény.

Az inas (mandulának és indiainak feelve álmában, némi habozás után): Nem . . . Nem lehet. (Erőlködve föl akar kelni álmában, de nem tud. Elhárítóan int feléjük): Köszönöm a szíves készleteket, de nem . . . kifordulna a számból a sütemény, ha megkóstolnám.

Indiai. Mandula: De miért?

A többi sütemény mind: Mondd, miért?

Az inas (többször végigsimítja álmában a homlokát, mint aki erősen visszaiparkodik emlékezni valamire.)

Mind: Mondd, miért?

Az inas (álmában elmerengve): Azért . . . mert . . . mert az én szegény áldott jó anyuskám olyan nagyon szereti a süteményt . . . és ő neki nincsen, neki nem jut süteményre, már mandulatortát sem süthetett három esztendő óta, azóta olyan földhözragadt szegény.

A mandulatorta: Hát . . . idehívjuk az édesanyádat is. Jó?

Egy sütemény (türgén): Én érte megyek!

Az inas (szomorúan): Nem lehet. Messze van. Tul hét vármegyén.

Az indiai fánk: A távolság itt nem számít. (A süteményhez): Eredj! Siess!

A sütemény (az ablak felé oson): Igen. Már repülök.

Az inas (álmában föláll s széttárja a karját; örömmel): Süteményt eszünk! Anyám! Gyere! (fölbred, kinyitja a szemét s álmélkodva néz körül): Hol vagyok?

Az indiai fánk (ijedten): Fölbredt! (sietve visszaoson a pult mögé).

A mandula (a többit hívja): Siessünk! Siessünk! (mind sietve iparkodik vissza a pult mögé.)

Az inas (még a szemét dörzsölve): Hol vagyok? (A sütemények után szól): Kik vagytok? (A sütemények nem felelnek és elhelyezkedtek a pulton, t. i. az élő alakok eltűntek a pult mögött s csupán a sütemény van újra az áruasztalon, balról a cukrász, utána a cukrászné.)

HETEDIK JELENET.

Az inas, a cukrász, a cukrászné.

A cukrász (megpillantja az inast, ráförmed): Hát te mit keresel itt? (ütésre emeli öklét.)

(A függöny legördül és eközben a sütemények hangja a pult mögött): Ne bántsátok! Az anyjáról álmodott!

[Budapest.]

SIR A GYERMEKE?

Miért nem
HASZNÁL

HÖFER

gyermek-
hintőport és

HÖFER

gyermekkrémet?
Lloyd 2351

Hazánk földje.

A torjai Búdös barlang.

Írta: BÁNYAI JÁNOS.

Mint a neve is mutatja, a barlang Torja, Háromszék megyei község határában fekszik. Legjobban megközelíthetjük vasuton Kézdivásárhely felől, ahonnan 22 km. szép ut vezet a hosszú Torja községen át, majd gyönyörű erdő között. Egy másik alkalmas irány Sepsiszentgyörgyön vagy Csíkszeredán át Tusnád fürdő felé utazva a Bókszád—Bálványosi vasuti állomásig, ahonnan 15 kilométerre kell a Zsombor patak mellett felkapaszkodni.

Aki emlékszik még azokra a kísérletekre, miket a széndioksziddal végeztünk a Cimbora-ban, ha egy kicsit gondolkozik, mindjárt megértheti, hogy miért mutatom be hazánk e nevezetességét. Annak, aki a barlang közelében levő Bálványos- vagy a Császár fürdőre jön nyaralni, fürdőzni, nem kell bibelődnie a széndiokszid előállításával, mert itt a föld repedéseiből rengcteg mennyiségben ömlik ez ki. Ezen a környéken sétálva vigyázni kell minden gödörre, árokra, mert nem lehet tudni, hogy véletlenül nincs-e megtelve a halált hozó széndiokszid gázzal. Természetesen, épp a sziklarepedésben levő »Búdös«-barlangban ömlik ki legnagyobb mértékben a felszínre,

A torjai Búdös-barlang bejárója.

A barlang a fürdőteleptől árnyas, erdős sétauton félóra alatt érhető el. Közel fekszik már a csucshoz s innen szép kilátás nyílik az Ólt vidékére. Amint a barlanghoz közeledünk, a környezet kezd megváltozni. A fák ritkábbak, csenevészebbek lesznek, lábunk alatt szürkére, fehérré fakult cserépmódjára csengő kődarabok

hevernek szerteszét. Orrunkat záptojásra emlékeztető búdös szag csapja meg. Ez a szag a kénhidrogén nevű gáztól van, mely a széndioksziddal együtt ömlik ki a föld belsejéből.

A barlanghoz érve, a sziklák közt egy barátságos kis fülkét látunk zárható ajtóval ellátva. (Régen a nyitott barlangban sok haláleset történt s ezért a tulajdonos Apor-család 30 évvel ezelőtt kifalaztatta, ajtóval látta el és most csak határozott időben nyitják ki s állandó felügyelet alatt áll.) Ha benézünk, a fal melletti két hosszú padon komolyan, alig egyet-egyet szólva ülnek az emberek. Szinte látszik, hogy nehezükre esik a beszélgetés is, mintha nyomná valami a mellüket. Nem is gondolnók, hogy itt a halál torkában vagyunk. Elég volna egy kissé lehajolni s a halál kezébe kerülnénk.

A föld belsejéből felszivárgó széndiokszid éppugy, mint a fejlesztő készülékben alulról emelkedik felfelé, lassanként egész addig, míg a magasabban álló küszöböt eléri (a barlangba a küszöbtől számítva körülbelül egy méterre kell lelépünk!) akkor ott viz módjára ömlik le a hegyoldalán s keveredik el a levegővel. Csendes időben, mikor oda süt a nap, szinte látszik a rezgő kiömlő gágréteg épp olyanformán, mint tavasszal a földfelületén felmelegedő levegőréteg hullámozása.

Sok szerencsétlenség történt már e barlangban, mert vagy nem tudták, vagy nem hitték el az alul elhelyezkedő, nem látható gágréteg veszedelmes tulajdonságát. Sokan azt mondták, hogy aki az alsó széndiokszid gágrétegből vesz lélekzetet, azt a gáz megmérgezi. Nem szükséges ez. A széndiokszid, amint kioltja az égést, éppugy oltja ki az emberi vagy állati életet. Megfojt ez valósággal, mert elzárja előlünk a levegő éltető oxigénjét. Tehát fulladásos halált okoz, mint a kötél az akasztott embernél vagy a víz a vízbefulladtnál.

A barlang látogatók szokták is próbálgatni, hogy meddig ér ez a veszedelmes gágréteg. Gyufát gyújtanak embermagasságban s azt óvatosan (nehogy a levegő-áram oltsa ki s így téves megfigyelésre vezessen!) sülyesztik lejjebb és lejjebb. Amikor hirtelen elalszik, az a magasság jelenti a széndiokszid gáz és a fölötté levő levegőréteg határát.

Nézzünk csak egy kissé jobban szét a kamra nagyságúra befalazott barlangban. Az ajtóval átellenes végén egy kisebb rácsos ajtó van, amely belül már megtartotta a régi, befelé lejtő barlang alakját. Itt a falak s a szerteszét álló tárgyak, kődarabok sárga színűek az őket bevonó kénből. (Erről nevezik a barlangot kénbarlangnak is.) A kén szinte szemünk láttára keletkezik a barlang szagát adó kénhidrogén

nevű gázból, még pedig úgy, hogy a gáz kiérve a levegőre megbomlik, a kén szilárd állapotban lerakódik a gáz másik alkotó része, a hidrogén, a levegő oxszigénjével vizet alkot s ezért van, hogy a szikláknak itt a barlangon belől is a rendes földi nedvességen kívül, a falakról lecsepegő gyógyhatású izzadmányai, vizcseppjei vannak. E csepegéseket az alátartott edényekben felfogva a barlang látogatók szem-bajok ellen borogatásra használják fel.

A kén hidrogénnek érdekes vegyi tulajdonságát figyelhetik meg a látogatók. A barlangba bevitt ezüst tárgyak (órák, láncok, gyűrűk, pénzek) megfeketednek, sőt még az órák belső szerkezetére is olyan hatással van, hogy a járásukban zavarok állanak be. (Az arany és nikkel tárgyakra nincs hatása.) De még az ólom tartalmu anyagokkal is kikezd a kénhidrogén. Hányszor megtörtént, hogy kipuderozott fehér arcú nők, mint a kéményseprők olyan feketén jöttek ki. Igen, mert olcsó fajta olomfehérrel hamisított pudert használtak s az ólom n.e.g a kénhidrogén fekete vegyületté egyesült.

Szénsavsűrítő gyár.

Magának a barlang gázainak s főként a széndiokszidnak is gyógyító hatást tulajdonítanak a hüléses fájdalmakban szenvedők. Hogy

hatása van az emberi testre, azt minden barlanglátogató magán tapasztalhatja. Amikor belép, egyelőre lehűlést érez (a kapaszzkodástól felmelegedett test a külső meleg levegő után a barlang alacsonyabb hőmérsékletét rögtön észreveszi). De egyszerre csak a lábától kezdve felfelé el kezd a bőrfelület melegedni, gyenge zsibbadást érzünk s főként a hüléses helyeken mintha hangyák mászkálnának, olyan erőssé válik a bizsergetető hatás. Sokat úgy kimelegít, hogy szinte gyöngyözik a homloka az izzadságtól.

A barlang gáza már a régi tudósoknak is feltűnt. Egy híres magyar vegyész, Ilosvay Lajos egyetemi tanár vette legutóbb részletes vizsgálat alá s az ő kutatásai nyomán tudjuk, hogy évente 723,000 köbméter, vagyis 1.425,000 kg., tehát körülbelül 15 vasuti kocsis rakomány súlyú (de nem térfogatu) szénsav ömlik ki. A világhírűnek kikürtölt nápolyi »kutlyabarlang«-ot sokszorosan felülmúlja! Nagy kincs ez egymagában véve még gazdasági szempontból is. A sörös hordók megcsapolásánál az ágyucsó forma, nehéz vaspalackokban nagy nyomással összepréselt, sűrített széndiokszid van. Ilyen összepréselő gyár van a torjai »Büdös«-barlang mellett is, lenn a völgyben, ahol a barlangtól csöveken magától leömlő gázt a бүдös kénhidrogéntől megtisztítják s gépekkel sajtolva cseppfolyósítják.

A cseppfolyósított széndioksziddal is lehet érdekes kísérleteket végezni. A csapon kieresztett kevés, zuzmaraszerűen összeálló anyag a bőrhükhöz érve égés forma fájdalmat és égési sebeket okoz, pedig rettenetes hideg. Vagy folyékony higanyra öntve azt szilárdra fagyasztja úgy, hogy kalapácsolni lehet, mint az ezüstöt. Ha most a szilárd higanyt vízbe tesszük, akkor az olvadó jég módjára lassanként cseppek alakjában le-leszakadozik s folyékonyra válik. Közben a vizet annyira lehűti, hogy jégkéreg keletkezik körülötte.

Igen érdekes lesz majd egy másik alkalommal azzal foglalkozni, hogy mi lehet a magyarázata és oka a rengeteg kiömlő széndiokszid gáznak.

(Székelykeresztur.)

Enikő lovagjai.

— Irta: CSÜRÖS EMILIA. —

Fürge porfelhőcskéik emelkedtek a levegőbe a kolozsvári uton hosszú sorban. Szeszélyesen libegve foszlottak szét az utmenti pitypangok fölött és ugylátszott a tavaszi napcsillogásban, mintha pajkos tündérsereg kergetőzne az országúton. A hosszú sor élén formás kis arabs ló vágatott, fehér ruhás lovasát biztosan egyensúlyoztatva bársony nyergében.

Vereczkey Enikő, aki éppen lónai nagybátyjánál vendégeskedett, fogadásból lovagolt a

városba, hogy megmutassa unokanénjének, mit tud az ő lekicsinyelt lovacska. Azt fogadta, hogy napszállta előtt újra otthon lesz. Bizonyosságul, hogy valóban a városban járt, elhozta neki az aranyművesnél javításban levő arany násfáját, amire Katalinnak már rég fáj a foga.

Éppen felkaptatott a Kálvária dombra, amikor furcsa kis csapat bukkant fel a város felől. Enikőnek első percben erősen megdöbbant a szíve. Odahaza a Bánságban mindig rosszat

jelent az idegen lovasok feltűnése. Sokat szenvednek a portyázó török csapatoktól és ugyancsak nem volt tanácsos ilyen csapattal magánosan találkozni.

Enikő tehát csak állt és nézte a közeledő veszedelmet. Azok hatan voltak. Bársony ruhás, hosszuhaju, nemes ifjak, Ormai Balázs udvarából. Megkönnyebbülten sóhajtott fel Enikő, amikor látta, hogy apródokkal van dolga. Bevárta őket.

— Hová mentek, vitézek? — kiáltott rájuk, amikor közel értek.

— Tunyogi nemzeti urhoz Magyar Lónára — felelt az egyik lekapva fővegét.

Enikő arca erre elsápadt, majd kipirult — és sarkantyuba kapta a lovát. De nem a város felé, hanem vissza Lónára. A hat ifju kérdően nézett össze, majd virtusból üzőbe vették a lányt.

Igy történt, hogy jóval napszállta előtt Enikő berobogott habos lován a Lónai udvarba, míg Katalin az ablakból leste kíváncsian. De akkor bámult el igazán, mikor a hat apródot meglátta. Ő már ismerte öltözetük színéről, hogy Ormai Balázs udvarából valók.

Enikő mint a szélvész rontott be Katalinhoz.

— Kata, Kata, kézfogó lesz! — Meg látod!

— Ormai Balázs nem küld csak úgy tréfából hat apródot! Erre Kata is elpirult és magához ölelte hugát.

— El sem tudom gondolni, Enikő!

De olyan bolondul dobogott a szíve, hogy Enikő a gyöngyös, bársonyos pruszlíkon keresztül is hallotta. Eszükbe sem jutott többé az aranyásfa.

Már egy hete tart a mulatozás a lónai udvarházban. Ormai Balázs nem tud megválni ifju arájától, Tunyogi uram meg csak marasztalja a vendégét, miként jóra való házigazdához és apóshoz illik.

De erősen nincs inyére ez a veszteglés az apródoknak. Háborut ígértek nekik, amint vége a kézfogónak. Ellenségben ugyancsak nem volt hiány. Hol a törököt, hol a németet kellett rendreutasítani, hol meg a hajduk csináltak galibát, amit fegyverrel kellett rendbe hozni.

Örmösi Kristóf ott áll a nagy diófához támaszkodva és busan nézi a csizmája orrát. Balogh Zoltán egy agárral mókázik. Győrfi András hanyatt fekszik a füben és a bárányszagok járását figyel.

— Haj, haj! — sóhaj az egyik.

— Bizony, haj! — feleli a másik. — Én már torkig laktam az ünnepléssel.

— Miért is hozott ide urunk? Ugy sincs szükségünk rá!

Dagyt ásit az egyik:

— Disznek, akár csak a kásmir mentjét. Elkeseredetten hallgattak. Az unalom epét csorgatott a szívükbe.

— Csak lehetne csinálni valamit, — de ki sem engednek az udvarból.

— Mint valami rabokat őriznek.

— Ha így megy, még a husvétot is itt töltjük.

— Addig már rég megpenészedtünk az unalomtól.

Ujra hallgattak. Egy fecske cikázott el köztük. Mind utánna néztek.

Somogyi Gáspár jött a kert felől. Morogva vetette magát a fübe.

— Nem élet ez, fiuk! — Legalább a fő asztalhoz engednének, de mindent elintéznék idevalók, — mi csak figyelünk, mint láncon a kolonc.

Ujra rosszkedvű hallgatásba merültek.

Egyik emeleti ablakból fehér cica toppant közzéjük. Rózsaszín orru, puha talpu kis jószág, piros szallag a nyakán. Kelletlenül emelgette a lábait, mintha nem jószántából ugrott volna akkorát. Az apródok összenéztek.

— Macska.

Örmösi Kristóf felemeli és hangosan kiált:

— Cédula van a szallagján.

Nosza, valamennyien talpra szöktek. Örmösi olvassa:

»Vitéz nemes ifjak, ifju lovagnak! Mig ti itt uratok boldogságán örvendeztek, nem is gondoltatok, milyen gyászos napokat élek én. Férjhez kényszerítenek egy öreg és gonosz emberhez, akivel husvét napján lesz az esküvőm. Azaz csak lenne, mert ha ti addig meg nem szabadítottok innen, egész bizonyosan megölöm magam. Nyolc nap múlva husvét, — segítsetek rajtam, nemes vitézek!«

Igy szólt a levél. Az apródok egymásra néztek és szinte egyszerre suttozták: »Enikő!«

Vége volt az unalomnak. Odahívták a másik kettőt is. Molnár Bálint és Kürti Pista valahol az istálló körüli ölték az unalmat. Megindult a tárgyalás. Elsősorban is fel kell ajánlani lovagi szolgálatukat Enikőnek. De hogy juttassanak üzenetet hozzá? Keresték a macskát, — eltűnt. Egyszerre, hopp, megint közzéjük röpül az emeleti ablakból. Ujra cédulát hoz a szallagján.

»Én nem találkozhatom veletek, nemes ifjak, mert könnyen elárulhatnám magamat. A cédulákat a diófában fogom keresni. Az északi oldalon van egy repedés, oda tegyétek.«

És megindultak a viharos tárgyalások. Örmösi Kristóf a kardjára ütött (két arasz hosszú volt).

— Egy életünk, egy halálunk, — megmentjük Enikőt.

— De hogyan?

— Megszöktetjük! Györgyfalván lakik az édesanyám, odavisszük, amíg apja haragja lecsillapul.

— Ugy van! Jó lesz! — helyeselték.

Erre Örmösi Kristóf egy fejjel magassabbnak érezte magát a többiekénél.

És megszületett a kalandos terv. Molnár Bálint leírta ékes szavakkal, cirkalmos betűkkel,

aztán elrejtették a diófában. Vajjon mit válaszol Enikő? Meg iesz-e elégedve velük?...

Másnap hajnalpirkadáskor már a diófánál voltak. A cédula nem volt ott, de választ nem találtak. Nagy izgalomban telt el a nap. Végül abban állapodtak meg, hogy bizonyára argus szemekkel figyelik Enikőt, azért nem válaszolhat.

Örmösi Kristóf sokáig nézte este a csillagokat és úgy tűnt neki, hogy azok mind Enikő csillogó könnyei. A kastély sok ablaka közül kereste, egyre kereste azt, amelyik mögött Enikő most párnáiba sirja bánatát. Deres volt már a fű, denevér csapongott már a levegőben, de ő minderről nem tudott.

Egyszere kivilágosodik egy ablak. Örmösi Kristófnak torkában dobog a szíve. Árnyék vetődik a függönyre, majd harsány kacagás csendül ki az éjszakába. Mint alvajáró közeledik az ablak felé. Mire odaér, kialszik a fény és ő a sötétben áll. Tompán csapódik a nagy tölgyfaajtó. Karsai Soma lép ki rajta, Vereczkey apródja, aki Enikő kíséretében van itt. Lehajtott fejjel jár hosszú haja arcába hull. Örmösi Kristóf megragadja a karját:

— Mi van urnóddal? — Szólj!

Karsai Soma gorombán rántja ki a karját:

— Megbolondultál? Eressz! — és visszafordul a házba.

Másnap levelet találtak a diófában. Reszkető kézzel írt pár sor irás:

»Az északi falon veszedelmes, — megláthatnak. A cselédház mellett alacsonyabb a fal, kötélhágcsóval könnyen átjuthatunk rajta. Ketten ha kísérték, elég lesz, — a többi esküdjön meg, hogy nem árul el és maradjon itt. Szobám az emeleten van, negyedik ablak balról a keleti oldalon: ott is legyen kötélhágcsó, mert a tölgyfaajtót lezárják éjszakára. Szombatról vasárnapra virradó éjjel várlak.«

Nosza, összedugták fejüket az apródok. Ki legyen a második? ... Sorsot húztak: Somogyi Gáspárra esett. (Most már ő is úgy érezte, hogy több lett a többinél. Lázasan szőtték-fonták a terveket, mert nem kis dolog Vereczkey Enikőt husvét hajnalára megszöktetni.)

És ment a levél:

»Ha megszólal ablakod alatt a fülemile, gyujts gyertyát, mert mi leszünk ott. Három bagolyhuhogásra nyisd ki az ablakot, a hágcsó be lesz kapcsolva. Örmösy és Somogyi a kőfalon túl várnak, lovad is velünk lesz.

A levelet a diófaiba tették és folytatták szobájukban a tanácskozást. Egy óra múlva ott volt a válasz. Illatos, rózsaszín levélkében egyetlen szó: »Várlak«.

Felvirradt nagypéntek. Az apródok felvilányozottan jártak-keltek, mindegyiknek volt valami feladata. Nagyszombaton alig akart bealkonyodni. A hold is, mintha tudná, mi van készülben, kíváncsian bámult le a lónai udvarházra. Szerencsére egy pár rongyos felhőcske is kóborolt az égen és Örmösy Kristóf dobogó

szívvel figyelte, mikor kerül a hold a rojtos felhő alá.

Éppen delett a vacsora-csillag, amikor Enikő ablaka alatt megszólalt a fülemile. Akkor ereszkedett Örmösi Kristóf Somogyi Gáspárral a kőfal tulsó oldalára. Az ablak alatt négyen álltak. Halvány gyertyafény ieszketett ki az éjszakába. Győrfi András izgatottan biztatta szomszédját:

— Huhogj már, — huhogj már!

Balogh István huhogott. Egyszer... kétszer... háromszor... Az ablak felpattan, — és Uram, irgalmaz! — megjelenik Enikő. Arcát csipkefátyol fűdi, mely félelmetesen csüng le a derekáig. Szuszogva, nehézkesen tolakszik ki az ablakon.

Megfagy a vér az apródokban.

— Jön, jön lefelé.

Közben egyre beszél sipítva, szuszogva, majd krákogva, fűtyülve:

»En szerelmetes daliám! Hát eljöttetek a megmentésemre. Oh! — Oh! — Hadd öleljelek, hadd csókoljalak meg valamennyieteket, én gyönyörűséges vitézeim...« És mászott, mászott, sulyosan, lihegve lefelé. A daliák azonban már rég elengedték a hágcsót és rémülettel nézték a lefelé közeledő, szuszogó tömeget. Végre hosszas ingadozás után megtalálta a földet a bájos virágszál és a falnak támaszkodva fújta ki magából a fáradságot.

Az apródok megdermedve nézték. Mikor újra erőre kapott, kitérte karjait az apródok felé: »Hadd öleljelek meg, vitéz megmentőim, hadd csókoljam arcotokra a hála csókját!« — Sipította lelkesedve.

Balogh Zoltán vad elkeseredéssel markolta meg duzzadó karjait: — Ki vagy?

Szinte hörögve kérdezte.

De kezében maradt, amit megfogott. A fátyol is lehullott a fejéről és a szökni akaró hajadon lepkekönnyűséggel kapaszkodott visszafelé a hágcsón. Kürti Pista kikapta kardját bارسony hüvelyéből és utána vágott. Nem volt lovagias cselekedet, de nyomban el is árasztotta őket olyan tollpihe zápor, hogy csak úgy prüszköltek tőle. Az ablakpárkányról gunyosan kiállt le reájuk a szökevény:

— Jó éjszakát, lovagok!

— Az átkozott! — Karsai Soma volt. — sugta rekedten Molnár Bálint.

A nagykapu sarkig tárult és két fáklyás szolga vezette be rajta Enikő lovát és a két apródot. Ostobán néztek egymásra, amikor összetalálkoztak mind a haton.

Az emeleti ablakban Enikő üde hangja csattant fel:

— Jó éjszakát, leventék! — Unatkoztok-e még? Jó éjszakát!

Hej, pedig, be cudar éjszakája volt akkor Vereczkey Enikő lovagjainak...

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés a régi emberekről.)

Tamás: Mielőtt hazajöttél, azon gondolkodtam, hogy vajon hány millió ember élhetett már előttünk a földön. Aztán rájöttem, hogy hiába töröm rajta a fejemet, mert azt sem tudjuk bizonyosan, mióta élnek itt emberek. Nem is kérdezem tőled az előttünk élt emberek számát, inkább azt szeretném tudni, miért maradt olyan kevés emlék utánuk.

Apa: Bizony azt jól teszed, ha nem kérdezed a számukat. Nem tudnék rá válaszolni, hiszen az időt én sem tudom. De ha pontosan tudnám az időt, akkor sem válaszolhatnék, mert sejtelmünk sincs arról, hogy pár ezer évvel ezelőtt milyen sűrűn laktak őseink. Bizony népszámlálást nem rendeztek. A legjobb akaratukkal sem rendezhettek volna, mert az emberek elszórva és valószínűleg ellenséges viszonyban éltek egymással. A különböző törzsek között állandó viszálykodások lehettek. A népszámlálóbiztosokat valószínűleg megölték, talán egyes vidékeken az isteneknek feláldozták volna. Valószínűleg voltak olyan törzsek is, melyek egyszerűen megszüntették és megették volna. Népszámlálásról csak akkor lehetett szó, amikor a nemzetségek és törzsek egyesültek és egy király, vagy fejedelem alatt éltek. A király vagy fejedelem kíváncsi természetű volt. Szerette tudni alattvalóinak a számát. No, nem éppen azért, hogy az iskolában tanulhassák a gyermekek, hanem inkább az volt a célja, hogy megtudja, mennyi adót, vagy katonát lehet egy-egy vidék tartományából kitérselni. A népszámlálás, természetesen nem egészen úgy történt, mint ma. Nem is volt nagyon pontos. Egy perzsa király például úgy számolta meg a katonáit, hogy csak egy csoportot számolt meg egy korlátokkal körülvett téren. A megszámlolt csoportot kieresztette és újabb katonákat vezényeltetett a körülhatárolt térre. Ahányszor megtelt a tér, annyi-val kellett megszoroznia az első csoport katonáinak számát. Igazán nem volt neki fontos, hogy néhány ezerrel több vagy kevesebb jött ki a valóságosnál. A szám ugyanis csak egy napig lett volna pontos, a legközelebbi ütközetben, vagy pár napi menetelés alatt annyian elvesztek, hogy újra meg újra kellett volna kezdenie a számlálást.

De te azt kérdezted tőlem, miért maradt olyan kevés emlék annyi meg annyi millió ember után. Erre a kérdésre könnyen válaszolok. Emlékezel-e Petőfinek arra a költeményére, melyet a rozzant csárdáról írt? Ugy áll a magános csárda a hatalmas nagyur, az idő előtt, mint a rabszolga ura előtt. A pusztító idő egyik szolgája, a szél, már le is ütötte róla a kalapot — a földet. Megrozkadva szinte könyörög az időnek, hogy kímélje. A nagyur azonban nem ismer irgalmat. Ahová lép, súlyos léptei nyomán romok

keletkeznek. Az idő megőröl mindent. A legszebb és legerősebb emberi alkotások is megremegnek előtte. Egy másik nagy költőnk, Berzsenyi Dániel, nagy ragadozó madárhoz hasonlítja és azt mondja róla, hogy röptében ragad magával a pusztulás és megsemmisülés felé minden alkotást.

*Óh, a szárnyas idő hirtelen elrepül,
Minden mívelő szárnya körül lebeg.*

Érted-e már, fiam, miért nem maradt ránk nagyon sok emlék. Mert nagyon, de nagyon soknak kellett volna maradni. Az idő pusztította el a legtöbbet. Az időn kívül nagyon sokat pusztított el az ember. Elpusztított rombolási ösztönből is. Ahogy a gyerek szétfeszeti a játékot, hogy megnézze a belsejét, úgy szedtek széjjel őseink sok mindent, amint a jelentőségével nem voltak tisztában. Sőt elrongálnak sok mindent ma is az emberek. Ha csatornaásások, vagy házépítés alkalmával rábukkannak, nagyon gyakran későn értesülnek a tudósok a dologról. Olyan későn, hogy gyakran már nem segíthetnek. De legtöbb emlék azért ment veszendőbe, mert az anyagra szükség volt. Valaha nem álltak az ember rendelkezésére hatalmas gyártelepek, hanem véres verejtékkel kellett az eszközöket előállítani. Azonnal megérted, ha egy olyan példát mondom, mely a mai életre vonatkozik. Mióta irtózatosan nyom bennünket a drágaság, nem is gondolunk arra, hogy a kissé kopott ruhát eldobjuk, hanem szépen kifordítatjuk és viseljük tovább, mintha új volna. Ha elődeink kezébe az őket megelőző korból egy rézfokos, vagy bronzfejsze került, az értékes anyagot felhasználták és eszükbe sem jutott, hogy emlékképpen megőrizték. Az újabb és újabb nemzedékek eltüntették apáik hagyományainak nagy részét. Ránk csak az maradt, ami mély sirokba, félreeső barlangokba, vizek fenekére került, vagy amit a földcsuszamlás és földrengések mélyebbre temetett. Ha nem így történt volna, a világ telve lenne a régi korokra emlékeztető maradványokkal.

Tamás: Én azt hiszem, annyi temető van a földön, hogy sok helyt lehetne kutatni régi sirok után. A sirokban bizonyára értékes dolgok lehetnek. Nem aranyra, vagy ezüstre gondolok, hanem olyan eszközökre, melyekből világosan láthatnánk, hogyan éltek őseink.

Apa: Újabb időben nagyon sok temetőt felástak. Tudunk is sok mindent azokról az emberekről, kik évezredekkel ezelőtt éltek itt. Bizony, nem irigyelheted az életüket. Iskolákba ugyan nem jártak, szigorú tanítók sem voltak, de annál többet kellett fáradozniuk, hogy a mindennapi kenyerüket megszerezzék. Már egyszer beszéltem neked arról, hogy a legrégebbi korszakot kőkorszaknak nevezik, mert az akkori

emberek eszközeit kőből készítették. Aztán megtanulták az ércet olvasztását.

Tamás: Tudom, apus. Rézből és ónból készítették a bronzot. Ettől kezdve minden eszközük bronzból készült. Ezért hívják a második korszakot bronzkornak.

Apa: Nem egészen így van. Ha nem lennél olyan türelmetlen, nem tévedtél volna. A kőkorszak után a rézkor következett. Ezt csak újabb időben állapították meg, mert nagyon kevés rézeszköz maradt ránk. A rézet hamarabb alkalmazták, mint a bronzot. Ez természetes is. Egyes vidékeken könnyen hozzáfértek és a réz különben is nagyon alkalmas tárgyak készítésére. Azt sem szabad azonban gondolnod, hogy a kőkorszak eszközök használata hirtelen maradt abba és egyszerre foglalták el helyüket a rézeszközök. Eleinte bizony ritka és keresett anyag maradt a réz. Valószínűleg csak ékszernek és dísznek használták, mert az ékszer és a dísz a legrégebb emberek is szerették. Később aztán közönségebb lett és mindenfélét készítettek belőle. Amikor feltalálták a bronzot, elkezdték a réztárgyakat beolvasztani. Ezért maradt ránk olyan kevés. A bronz is előbb valószínűleg ékszerképpen szerepelt. A bronzkorban pedig a vasat használták ékszerül. Amiből kevés volt, vagy amit nehezen lehetett előállítani, az volt az értékes az emberek szemében.

Tamás: A régi emberek a temetés alkalmával nem jelölték meg emlékekkel a sírokat?

Apa: Különböző korokban más-más temetési szokások voltak. Voltak korok, mikor elégették a halottakat. Talán arra gondoltak, hogy a tűzben megtisztul az ember bűneitől, mint ahogy az érc is megtisztul. Más időben ülte temettek. Vannak sírok, melyek arra mutatnak, hogy a holtak fekvő állapotban voltak. A temetés helyét valószínűleg mindig megjelölték. Az idő azonban a legtöbb emléket elpusztította. De vannak olyan maradványok, melyek dacoltak az idővel. A tudósok dolmen-nek hívják őket. Hatalmas köveket képzelj egymás mellé szorosan állítva. Egy helyen nem érintkeznek a köztömbök. Ott van a többé-kevésbé szűk bejárás.

Tamás: Hát a teteje miből van a dolmennek?

Apa: Egy nagy lapos követ fektettek rá az oszlopokként sorakozó kövekre. Olyan az egész, mint egy szűk bejáratu picike szoba. Azaz vannak széles bejáratok is. Ezek hosszukásak és több ember csontjaira bukkantak bennük. Európában, Ázsiában, Afrikában nagyon sok dolment találtak. Olyan vidékeken is gyakoriak, hová a követ messziről kellett hordani. Csudálkozol, ugy-e, hogy miért nem hordták széjjel későbbi korokban a köveket? Bizony elhordták volna, ha könnyen ment volna a dolog, de van olyan dolmen is, melynek fedőlapja 400 métermázsza. Nem is tudom elképzelni, hogyan vitték ezt a hatalmas szikladarabot rendeltetési helyére. Valószínűleg dorongokon gurították. Így is nehéz megérteni. Ahol dolmenek vannak, azon a vidé-

keken egy másik érdekes maradvánnyal is találkozunk. A tudósok *menhir*-nek nevezik. Hatalmas, magános, karcsú kő a menhir. Olyan, mint egy nagy kerek oszlop, mely a felső vége felé keskenyedik. Valószínűleg bálvány lehetett. Talán áldoztak és imádkoztak a tövében. Ezt is nagysága óvta meg a pusztulástól. Találtak 20–22 méter hosszú menhireket is. Kicsit nehéz lett volna őket elhurcolni, még felbuktatni sem könnyű munka. Ott állnak évezredek óta és ha gondolkozni meg érezni tudnának, csodálkozva látnák a körülöttük megváltozott világot. Valaha kő- és bronzszerszámokkal felszerelt emberek forogtak környékükön, ma tudósok mérik, vizsgálják, kopogtatják őket és találgatják, vajon milyen célra szolgáltak.

A temetkezés nagyon sokféle szertartással járhatott őseinknél. Már a legrégebb sírokban ékszereket találtak. Persze, az ércet még nem is ismerték. Átfurt csigákat, kagylókat fűztek össze és tettek a nyakra, karra, vagy lábakra. Ugyálszik, a halottat be is festették. Természetesen csak a külső bőrt, de a festék beszívódott a husba és színessé tette a csontokat is. Nem tudjuk másképp megmagyarázni az őskori sírokban talált különböző színű csontokat. Már említettem neked, hogy a holtakat el is égették. Ugyálszik, hogy a temetkezésnek ez csak későbbi módja. A legrégebb időben sírokat ástak, de minthogy valami sejtetem élt bennük az élet folytatásáról, a halottat előkészítették a tulvilági életre. Később a vallással kapcsolatban különböző, előtűnk borzalmas szokások terjedtek el. Divalba jött a részleges temetés. Külön temették el a halottak fejét és külön a testét. Bajorországban egy régi barlang sírban harmincnál több emberi koponyát találtak eltemetve.

Tamás: Nem gondolod, apus, hogy talán ezeket az embereket lefejeztette valaki. Talán bűnösök, vagy foglyok voltak és büntetésből vágták le a fejüket. Ha nincs más bizonyíték, én nem merném határozottan állítani, hogy külön temették el a rendes körülmények között meghalt emberek részeit. Nem tudom elképzelni, hogy hozzáláttak a halott emberek szétadarabolásához.

Apa: Én sem állítom határozottan, bár sok tudósnak ez a meggyőződése. A későbbi ásatások majd teljes világosságot fognak deríteni a dologra. Ma ugyanis nagyon sok külön eltemetett koponya kerül elő a föld mélyéből és más, külön eltemetett testrészek, akkor igazat fogunk adni végleg ezeknek a tudósoknak. Okoskodásod tehát nagyon helyes volt. A megtalált harminc és egynehány koponya még nem határozott bizonyíték a testrészek külön eltemetése mellett. A második része azonban helytelen az okoskodásodnak. Amiórt a mai ember irtózna szétszedni a halottat, az esetleg a régít nem bántotta. Nem is bánhatta különösen azért, mert a vallás parancsait hajtotta végre. Gondolj csak az egyiptomiakra! Bizony felboncolták a holtakat, ki-

szedték a lány részeket, bebalzsamozták és aztán temetkeztek. Nem mindenki borzong olyan hamar, mint te, hiszen vannak ma is nemcsak olyan törzsek, melyek szétdarabolják embertársait, hanem olyanok is, melyek jóízűen el is fogyasztják. Ne hidd azt, hogy ezt mindig azért teszik, mert kegyetlenek.

Tamás: Nem is azt hiszem én, hanem arra gondolok, hogy nagyon izlik nekik az emberhus.

Apa: Lehet, hogy nagyon izlik, de ezek a törzsek olyan meleg vidéken laknak, hogy bővelkednek a legválogatottabb ennivalókban. Azt hiszem, izletesebb falatokat is kapnának az emberhusnál. Valószínűleg a hagyományaik vitték rá őket az ilyen dologra, amit mi nem tudunk megbocsátani nekik. Alkalmasint az a hit volt már régen közöttük elterjedve, hogy a megevelt embertársuk kitűnő tulajdonságai átmennek az ő testükbe. Ha a hit már nem is él erősen a lelkükben, a szokás megmaradt a régi időkben. A tudósok azt gondolják, hogy az emberevzés valaha Európában is volt terjedve. Még pedig hasonló okokból.

Tamás: Miből gondolják ezt? Ma már nem lehet ezt bizonyítani. Én nem is akarom elhinni, hogy a fehér ember valaha megette volna őseit.

Apa: Kíváncsi vagyok, mire gondolsz, ha elvezettek volna egyszer a horvátországi krapinai barlangba. Itt egy talán már huszezeréve kihűlt tűzhelyen megpörkölt emberi csontokat találtak.

Tamás: Igazán nem tudnék mire gondolni. Csak nem azt akarod mondani, hogy megsütötték a csontokat.

Apa: Elfelejtettem mondani, hogy a csontok szét voltak tördelve. Nem harapva, hanem tördelve. Én nem mondok semmit, mert nem akarok az őseimből kiábrándítani, de az a zágrábi tanár, aki a csontokat megtalálta, nagyon sokat beszélt róluk. Azt hirdeti, hogy az az őseim, aki sok-sok évezreddel ezelőtt a tűz mellett melegedett, kanibál volt. Nemcsak megette embertársait, hanem még csontjaikból a velőt is kiszedte és az üres csontokat a tűzbe dobálta. De megnyugtatlak, nem állítja, hogy kegyetlenségéből tette, hanem valószínűleg babonából. Az a hit lehetett itt is elterjedve, hogy a meghalt jó tulajdonságai beléje szállanak.

A Cimbora könyvvására.

A Cimbora olvasói szeretettel és örömmel fogadták hirdett könyvvásárunkat, amit a legjobban az bizonyít, hogy nap-nap mellett kapunk megrendeléseket, amelyeket természetesen azonnal le is szállítunk. A naponta befutó megrendeléseken felül azonban seregesen jönnek az érdeklődő levelek, amelyekben arról érdeklődik a levél írója, hogy például a hirdett Verne Gyula könyvön kívül van-e még más Verne könyvünk is, vagy hogy nem tudnánk-e neki beszerezni Cooper: Vadfogó című regényét.

Ez a kedves és egyre gyakoribb érdeklődés arra indított bennünket, hogy egyszerre, egytömegen közöljük a nálunk kapható összes könyvek jegyzékét, mert — őszintén szólva — a sok kérdés-kérdésre válaszolni nem is győzünk.

Alább felsoroljuk a nálunk kapható összes könyvek címét és árát és ígérjük, hogy hétről-hétre ezt a jegyzéket aszerint fogjuk kiegészíteni, amint egyes újabb könyveink érkeznek, avagy aszerint törölünk a jegyzékből, amint egyes könyvek raktárunkról kifogyának.

Raktárunkról kaphatók:

Benedek Elek: Katalin	80 lei.
" : Zsuzsika könyve	65 "
" : Galambok	65 "
" : Öcsike könyve	60 "
" : Rókané komámasszony	55 "
" : Több sincs királyfi	40 "
" : Híres erdélyi magyarok	40 "
" : Óh szép ifjúságom	55 "
Gaál Mózes: Három kenyeres pajtás	65 "
" : Az utolsó lantos	55 "
Molnár Ferenc: Pál-utcai fiuk	130 "

May Károly: Félelmetes	145 lei.
" : Skipetárok földjén	130 "
Ezeregy éjszaka meséi	105 "
Ewald: Állatok	70 "
Münchhausen: Meséi	80 "
Monoky Sándor: Tündérmese	25 "
Mark Twain: Tamás urfi mint detektív	105 "
Cooper: A vadfogó	95 "
Kertész Mihály: Senki Tamás története	50 "
" : Szökés a teknőben	75 "
Esopus: Háromszáz meséje	120 "
Sven Hedin: Az északi sarktól a déli sarkig	170 "
Balázs Ferenc: Mesefolyam	50 "
Szondy György: Bőrme	80 "
Hankó Vilmos: Universum VI.	260 "
" : " VII.	260 "
" : " VIII.	260 "
" : " IX.	260 "
Chun: Mély tengerek világa	180 "
Dienes Jenő: Magduska mesés könyve	60 "
Benedek Elek: Cimbora 1923. I. félév	150 "
" : Cimbora 1923. II. félév	150 "
Sebők Zsigmond: Csufora Jancsi kalandjai	130 "
Verne Gyula: Egy sorsjegy	105 "
" : A francia zászló	105 "
" : Begum	120 "
" : Utazás a hold körül	130 "
Sziklay Ferenc: Hangzatka	80 "
A ma költői	8 "
Radványi K.: Napsugár leventék	10 "
Farkas Gy.: A fáborgtűz üzen. Cserkészbeszélések. 12 "	

A fenti könyveket a pénz előzetes beküldése vagy utánvét ellenében szállítjuk. Száz leu értékű rendelésen felül a postaköltséget mi fizetjük, azon aluli rendeléseknél 6 leu postaköltséget számíltunk fel.

A Cimbora kiadóhivatala.

Mikor kicsi voltam...

Irt: VIRSIK MÁRIA.

Mikor kicsi voltam,
Ó be jó be szép volt!
Akkor ragyogóbban
Mosolygott az égbolt.
Azt hittem, egy rész van
Itt a mennyországból,
Soha el nem vágytam
A szülői házból.

Kis gyermek szívemnek
Nem volt semmi vágya,
Csak a kirakatok
Nagy hajas babája.
S amerre csak mentem,
Amerre csak jártam,
Mindegyik emberben
Egy-egy angyalt láttam.

Boldog voltam nagyon,
— Mint a legtöbb gyermek,
Minden egyes napom
Nagy örömben tellett.
És nem vettem észre
Azt a sötét felhőt,
Mely éltem egére
Lassan, lassan fel jött.

Csak akkor láttam meg
— Sajnos, későn nagyon, —
Mikor már a könnyek
Pergettek arcomon.
Kiskorom! . . . E korba
Százszor visszavágyom,
Mint árnyas bokorba
Vándor, forró nyáron.

Mikor a kis patak mesélni kezd.

Irt: S. NAGY LÁSZLÓ.

Azoknak a kedves, jó kis
leányoknak és fiuknak mon-
dom el ezt a mesét, akik
szeretik a virágot.

Rügyfakasztó, meleg napsütésű májusi dél-
után künn sétáltam a város végén. Közel az
erdő rengetegéhez, ahonnan sejtelmes szélsuso-
gás hallszik, szép nagy réten, amely zöld pázsit-
jával, színes virágaival úgy festett, mint egy
nagy keleti szőnyeg. És valóban szőnyeg is
ilyenkor a gyönyörű nagy rét, Isten szőnyege,
angyalok szőtték s azért himezi tele a jó Isten
kedvesebb-nél-kedvesebb virágokkal, hogy ked-
vünk legyen minél gyakrabban közelében lenni
ennek a csodálatos, pompás természetadta sző-
nyegnek.

Jókedvűen, örömmel sétáltam az arany
napsütésben, a sugarak úgy táncoltak körülöt-
tem, mintha mindmegannyi egy-egy pajkos kis
angyalka lett volna s egyszer csak amint sétat-
lok, kellemes, lágy duruzsolás üti meg a fületem.

Körülnéztem, hogy honnan jön a hang?
De bizony emberek nem voltak semerre, hanem
nehány lépésre tőlem egy kis patak folydogált
s annak a csobogását hallottam. Mintha kis
gyermekkek dudoltak volna, vagy mintha méhek
zümögőnének, úgy hallatszott a patak hangja s
én nem is akartam elhinni, hogy nem igazi,
éppen emberi beszédet hallottam.

Hallgassátok csak meg ti is, gyerekek.
Amikor a patak a kis apró kövek között el-
folyik, milyen kellemes hangot ad. És úgy tűnik
fel, mintha a macska bujócskát játszana az ege-
rekkal, úgy bujócskázik a víz a kövek között.
Aztán amikor egy-egy nagyobb kővel találkozik
utjában, mintha mérges lenne, egész más, hara-
gos a hangja. De azért nem haragszik a kis

patak, miért is haragudna! ? Inkább hívja, csa-
logatja az embert, hogy üljön le melléje, igyék
friss, hús italából, amely olyan üdítően hat a
fárasztó ut után. Engem is úgy csalogatott, hi-
vogatott s a jó szónak ki állna ellent? Men-
tem, mentem, amíg egyszer csak majdnem a
forráshoz érkeztem. Leültem a zöld pázsitra, a
drága, angyal-szötte szőnyegre, megkóstoltam a
friss forrásvizet s gyönyörködtem a színes me-
zei virágokban, meg a napsugarakban, amelyek
arannyal szórják tele a mező virágait.

Amint úgy ülök, üldögélek ott és azon
gondolkozom, hogy mit is mondjak kislányom-
nak, a drága Magduskának, ha hazamenve elé-
m fut a kis pajkos, egyszer csak, halljatok csodát,
el kezdett mesélni nekem a kis patak. Éppen
ugy, mintha igazi ember lett volna, egész tisz-
tán hallottam a hangját.

Mégsem tévedhettem az előbb, gondoltam
magamban, amikor úgy tűnt fel nekem, hogy a
pataknak is van hangja s hogy beszélni is tud.
Ime, már beszél is.

Hallgassátok csak, hogy mit mondott?
Hogy mit üzent Magduskának, akinek el is kel-
lett mondanom ezt a beszélgetést:

— A jó Isten éppen úgy teremtetten a pa-
takot is, mint az embert. Az ember is előbb kis
gyerek s csak azután lesz nagy ember belőle.
A patak is forrásból lesz, a forrás ott születik
a földben, aztán nagy folyó lesz belőle.

— Az ember élete sem más, mint a patak
élete. Ahogyan az ember élete kanyarog, a pa-
tak is úgy folyik virágos mezőkön, sziklákon,
barlangokon, napsütésen, rengetegen át. Persze
a legszivesebben zöld mezőn, színes virágok
között, egyenes uton, sima mederben szeretne a

kis patak is folyni, de hát, ha egyszer eltéveszti az utat, akkor bizony, nem igen talál vissza a kíváncs helyre.

Igy kezdte s tovább is így folytatta csobogón, kedvesen:

— Épp így kell nektek, embereknek is vigyáznok arra, hogy merre folyik, hol folyik a ti életetek patakja. Szokjátok meg már gyermekkorotokban gondolni arra, hogy a ti életetek mindig napsugaras, virágos mezőn vezessen. Vigyázzatok arra, hogy ne tévesszétek el az utat s akkor ezt a célt el is érhetitek.

— Ha gyerekkorotokban, amikor a ti életetek is kis patak még, gondozzátok, ápoljátok szívvel-lélekkel életetek patakja körül a mezőt, a rétet; ha virágokkal, a jó szív, szeretet csendesség, szorgalom virágaival ültetik körül a partját, akkor a ti életetek vize mindig virágok közötti fog folyni, virágos réten, virágos mezőn.

— Mindegy, hogy hol buzog fel a forrás, az a fontos, hogy mikor még kicsiny a patak, jó mederbe jusson, kedves legyen az út, amerre halad, ne vezessük sziklás vidékre, fekete, sötét odúkba, barlangokba, rossz, mostoha, hazug, bűnös életbe. Az pedig csak tőlünk függ és tőletek emberek, hogy ti is vigyázzatok életetek folyására.

— Ugye, mindenki inkább szereti a nap-

sugaras, pompázó környéket, vigyázzatok hát, hogy ne tévedjen el utatok, ne kanyarogjon el rossz felé, ne vezessék félre rossz gyerekek kis patakokcskákat, ártatlan csermelyeket.

Igy beszélt nekem ott künn a város végén, közel a forrásához, Isten szabad ege alatt egyszer egy kis patak, azon a nevezetes májusi délutánon, amikor azon gondolkodtam, hogy mivel lepjem meg Magduskámat, ha hazamegyek.

Ime, látjátok a természet nagy erejét!

A kis patak jobban tudta, hogy mit kell csinálnom, megtanított rá, hogy mit mondjak leánykámnak, de hozzá tette azt is:

— Aztán a többi lányoknak, többi fiuknak is mondd el. Hogy tanulja mindenik meg s minél hamarabb kezdjen hozzá virágot, szelidségből, jóságból, szeretetből fakadt virágot ültetni.

S én most elmondtam. Ti pedig fogadjátok meg a kis patak szavát s ha kimentek akár-mikor a szép, szabad természetbe, nézzétek meg, hogy milyen más a szép, sima, virágok közt folydogáló patak, mennyi örömet szerez az embernek s hogy milyen más, hogy irtózik az ember a bogáncsok közt össze-visszakanyargó, porhanyó, csunya földbe tévedt pataktól. S a jó ember és a rossz ember is éppen olyanok. Az előbbi szereti mindenki, de a rossz embertől igyekszik minél messzebb távolodni.

Az okos Kati.

Apró unokáinak meséli: ELEK NAGYAPÓ.

Egyszer volt egy ember s annak egy leánya: okos Kati volt a neve. Amikor okos Kati eladó leánnyá serdült, egymásnak adták a legények a kilincset, de okos Kati szóba sem állott akárkivel. Azért volt ő okos, hogy megnézte, kivel köti össze magát. Igaz-e? No, jó. Hanem egyszer mégis csak jött egy legény, aki megtetszett Katinak, Kati is a legénynek. Ez a legény — János volt a neve — megkérte az okos Kati kezét, s a szülei azt mondták: a mi lányunk ritkaokos, reá bizzuk, kihez adja magát.

Mondta okos Kati:

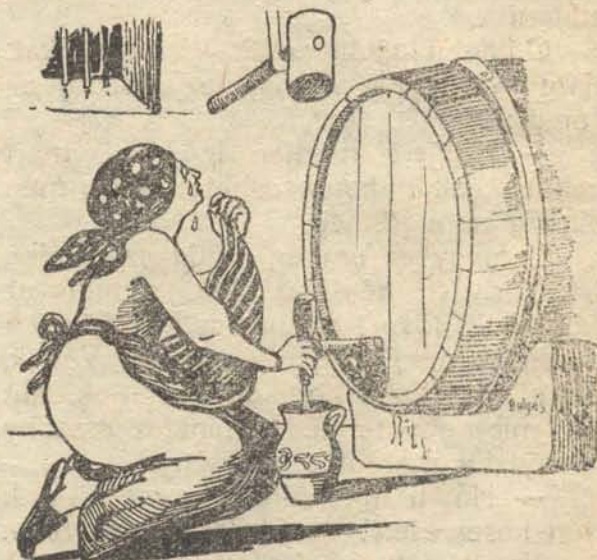
— Nekem úgy tetszik, hogy ez a legény okos legény, felesége leszek hát.

Nosza, mindjárt felvetették a konyhát, főztek, sütöttek, aztán asztalhoz ültek. Vacsoraközben mondja az asszony Katinak:

— Eredj, lányom, a pincébe, hozzál bort.

Okos Kati kezébe vette a korsót, lement a pincébe, csapraütötte a hordót,

leült s csurgatta a bort. A nint a bor csurgott, véletlenül felnézett a falra s hát ott éppen a feje felett egy nagy kalapács lóg a szegen. Mit gondolt, mit nem, okos Kati

el kezdett sirni, keseregni: Istenem, Istenem, ha János feleségül vesz, gyerekünk születik, az megnő, leküldjük a pincébe

borért, ez a kalapács a fejére esik s szörnyet hal!

Ezen úgy el keseredett, hogy nem szűnt a sirása, jajgatott, kesergett, hullott a könnye, mint a záporosó. Fenn a házban csak várták, várták a bort, de okos Kati nem jött. Amikor a várást megunták, mondja az asszony a szolgálnak: eredj, menj le a pincébe, lássad, hol marad, mit csinál Kati?

Lemegy a szolgáló, látja, hallja, hogy milyen keservesen sir okos Kati, kérde tőle: hát te miért sírsz?

— Jajj, hogyan sirnék! Ha János feleségül vesz, gyermekünk születik, az megnő, leküldjük a pincébe borért, ez a kalapács a fejére esik s szörnyet hal!

— No, az szent igaz, hogy éppen így lesz, mondotta a szolgáló. Ő is leült okos Kati mellé s úgy sirt, hogy majd megszakadt a szive.

Odafenn csak várták, várták, de hiába várták s leküldötték a szolgát, hogy lássa, mit csinálnak a leányok. Lemegy a szolga, kérde, hogy miért sírnak, mi bajuk esett.

— Jajj, hogyan sirnék, hogyan rinék! Ha János feleségül vesz, gyermekünk születik, az megnő, leküldjük a pincébe borért, ez a kalapács a fejére esik, szörnyet hal!

— No, az éppen úgy is lesz! — hagyta helybe a szolga s ő is elkezdett ordítani.

Odafenn pedig csak várták a bort. Hiszen várhatták. Mondja az asszony az urának:

— Hallja-e, menjen le kend, mert ezeknek valami bajuk eshetett, hogy még mindég nem jönnek.

Lemegy az ember, hallja az éktelen sirást, rivást, kérde az okát, mondja az okos Kati, nosza! az apja is leül közéjük s ordít, mintha megverték volna. Várják, várják odafenn a bort, de várhatták. Mit volt, mit nem tenni, lement az asszony is, egyedül maradt a vőlegény.

— Hát ti mit csináltok, miért sirtok ilyen keservesen? — kérdezte az asszony.

No minjárt meghallotta, hogy mért s ő is leült közéjük, sirt, jajveszékelt a többivel.

A vőlegény várhatta a háznépét, egy

lélek sem jött fel. Egyszer aztán ő is megunt a várakozást, lemegy a pincébe, hallja az éktelen ordítást, sirást, rivást, jajgatást, megijed szörnyen, kérde, mi történt, mondják mind a hányan, hogy mi.

— Na, mondta János — sok országot bejártam, de ilyen okos lányt még nem láttam, ez éppen nekem való!

Még aznap megtartották a lakodalmat s élt a fiatal pár boldogan, mint két gilice madár.

Telt, mult az idő, egyszer mondja János okos Katinak:

— Hallod-e, feleség, én elmegyek a vásárra, te pedig menj ki a határba s arasd le a buzát.

János elment a vásárba, okos Kati ment a buzaföldre s ahogy oda ért, kérdezte magában:

— No, most mit csináljak? Arassak, vagy aludjam elébb egyet? Én bizony előbb jót alszom egyet. Lefeküdt a buzába s aludt mint a bunda.

Estefelé hazajött János a vásárból, de okos Kati még nem volt otthon.

— Lám, lám okos asszony ez a Kati, mondotta János, nem jött haza addig míg az egész földet le nem aratja. Ez ám az asszony!

Hanem amikor sötét este lett s még sem jött haza, nem volt otthon maradása kiment a buzaföldre, hadd lássa, mit csi-

nál okos Kati. Hiszen volt, amit lásson. A buzából egy szál nem sok, annyi sem volt learatva, Kati pedig aludt, mint a fekete föld.

Hm, hm, morgott János, ennek fele sem tréfa.

Nem költötte föl okos Katit, hanem hazaszaladt, volt neki egy kalitkája, a kalitkában egy sereg madár, azt kivitte a buzaföldre, okos Katinak a derekára kötötte, azzal ismét haza ment, az ajtót bezárta s lefeküdt.

Éjfél felé felébred okos Kati, feltápáskodik, elindult, de amint ment, a madarak elkezdettek repdesni s okos Kati úgy megijedt, hogy majd kirázta a hideg.

— Vajjon én vagyok-e én? — kérdezte magától s vacogott a foga.

Nem tudta, hogy mit feleljen s ször-

nyü ijedten állott egy helyben sokáig, aztán mégis meggondolta magát:

— Elmegyek haza s megkérdem, vajjon én vagyok-e én, ott majd tudják.

Szaladva szaladt haza, meg az ajtóra, nyomja a kilincset, de az ajtó nem nyílik; meg az ablakra, kopogtat s beszél:

— János, itthon van-e Kati?

— Itthon, felelte János.

— Ó Istenem, akkor én nem vagyok én! — kesergett okos Kati.

Ment tovább, házról házra, de sehol sem eresztették be. Addig ment, hogy kiért a faluból s úgy elment, hogy többet soha nem látták.

Cápa-kaland.

Irta: JÁVOR BÉLA,

Hosszu, gyötrelmes tengeri ut után Szingapurbán vetett horgonyt a hajónk a kikötő öblének kellős közepén. Már előre örültünk az irtózatosságot szenvedéseitől megváltó fürdésnek a forró égővi tenger kellemesen langyos vizében. Általános volt azonban az elkedvetlenedés, amikor a fedélzet hirdetőtábláján megjelent a hajóskapitány parancsa:

A fürdés a legszigorubbán tilos.

— Miért, miért? — kérdezték az utasok zúgolódva. — Hiszen a parttól messze vagyunk: senkit se zavarnánk. És csak azok fürdőnének, akik kitűnően tudnak uszni.

— Bizonyára azért, — igyekezett bennünket megnyugtatni egy tengerésztiszt — mert itt nagy a cápa-veszedelem. A kapitány minden utasért felelős.

A fedélzet bölcsei most magyarázni kezdték.

— Csakugyan, — vélekedett az egyik — ez lesz oka. A déli meleg tengerekben nyüzsgő a cápa és különös előszeretettel keresik fel a kikötők öbleit. Olthatatlan éhséggel leskődnek a csónakosokra s nem egyszer megtörtént már, hogy a tengerbe esett maláj vagy arab evezős, azonnal a villámgyorsan ott termett szörnyeteg martaléka lett.

— Sőt! — tódította a másik. — Az is megesett már, hogy egy kiéhezett fenevad megtámadott egy ladikot s csak egy matróz revolverlővései mentették meg a bizonyos haláltól a benne ülő kinaít.

Szóftalanul hallgattam e beszédet és lehagoltan néztem le a vízre. Az öböl oly derűs és oly nyugodt volt, a csónakosok oly békésen cirkáltak a hajó körül, hogy nem tudtam hinni a halálos veszedelemben... A nap forrón sütött és átmelegítette a hajót. A fedélközben türhetetlenné vált a tartózkodás, de a fedélze-

ten sem találtam enyhülést, mert a legparányibb szellő sem lengedezett. Elhatároztam, hogy megtürodöm a tilalom ellenére is.

— Megyek — gondoltam — fölveszem a fürdőruhám, aztán beleugrom a vízbe és lubickolok egyet.

Lesiettem a fekvőhelyemhez, mely mélyen a fedélközben volt a sűrűn egymás mellé és egymás fölé rótt priccs-ágyak között... Több ezren utaztunk akkor összezsúfolva egy 20000 tonnás kereskedelmi hajón.

Odalent az volt az érzésem, hogy az egész fedélközben nincs annyi levegő se, amennyi egy egérnek elég.

— Nem baj, — vigasztaltam magam, — gyorsan átöltözöm s aztán annál jobban fog esni a szabadban való fürdés.

Ömlött rólam a veríték, amíg nagy ügygyel-bajjal kibujtam a reámtapadó könnyű nyári ingből. Mintha valami nehéz, megerőltető munkát végeztem volna ezzel: annyira gyengének éreztem magam e pillanatban. Még talán soha se volt ilyen kábitóan, ilyen fullasztóan meleg a hajón. Rendkívüli bágyadság fogott el és féloldalt dőltem a fekvőhelyemen.

— Különös, hogy elbódít a meleg — morgogtam. — Kicsit várnom kell, amíg elmúlik ez a bágyadságom... ami olyan hirtelen támadt, hogy szinte azt hiszem... beteg vagyok.

A következő percben leugrottam az ágyról és könnyű, ruganyos léptekkel igyekeztem föl a lépcsőn a fedélzetre. A testemen feszült a trikó. Ismerőseim kérdésére, hogy hova készülök, hencseregve feleltem:

— Uszkálók egy kicsit a vízben.

— De ha felfal a cápa?

— Akkor igyekezni fogok elrontani a gyomrárt.

Egy barátom le akart beszélni a veszedelmes vállalkozásról s mivel nem tudott féltelmet ébreszteni bennem, megragadta a karomat, hogy visszatartsa. De én kiszakítottam magam a kezéből s egy szempillantás alatt a fedélzet korlátján termettem, ahonnan hatalmas fejjel a tengerbe vetettem magam.

Gyönyörrel szedtem a habokat s már jó százhusz lépésre lehettem a hajótól, amikor feltűnt nekem, hogy a közelemben levő maláj csónakosok riadt kiáltozással és heves kézmozdulatokkal igyekeznek engem visszatérésre bírni, míg a távolabbiak szinte megkövülten, arcukon a halálos borzalom kifejezésével tekintenek egyazon irányba... Kissé megszeppenve hagytam abba az uszást, hogy lássam, mi lehet a riadalom és rémület oka, s a látvány, mely eléem tárult, szinte megdermesztette tagjaimat... Mintegy 400 lépésre tőlem iktóztos cápa emelkedett ki a vízből egy csónak peremének támasztva alsó álkapcsát, míg a maláj csónakos vad félelemmel huzódott meg a szörnyeteg vad tátott szája elől a csónak ellenkező részébe.

Kevés hítja volt, hogy teljesen elveszítem az eszméletemet... Tódult a számba a tenger sós vize s a fejem fölött összezsugorodtak a hullámok. Szerencsémre gyorsan visszanyertem a lélekjelenléteimet és kétségbeesett tempókkal törtöttem a legközelebbi bárka felé, melynek evezőse minden erejéből kiáltozott és integetett

felém... Már elértem messzire kinyújtott evezőjét, amikor újabb rémület-ordítások fagyasztozták meg ereimben a vért.

Ösztönszerűen visszapillantottam... A cápa föladata a támadást a csónak ellen... A maláj meg van mentve... A tenger nagy hullámokban csapódott föl a beléje vetődött szörnyeteg nyomán...

Most pokoli iktózzattal villant meg a gondolat agyamban, hogy a maláj az én életem árán menekült meg a borzalmas haláltól... A cápa észrevett engem... Már láttam a tenger hullámzásán a végzetem útját, amint vilámsébesen közeleg felém.

Hihetetlen erőfeszítéssel kapaszkodtam az evezőrudon a bárkáig, s már sikerült is megkapnom a szélét, de ekkor éreztem, hogy megörvénylik körülöttem a tenger s zugás és harogás közt emelkedik ki mélyéből egy óriási tátott száj...

— Kelj föl, — rázott valaki a karomnál fogva — rosszat álmodol...

Az örültek zavaros, rémült tekintetével néztem körül... Még láttam a rettenetes helyzetet, de a tengerből lassan-lassan kivált a fedélköz képe: a környező fekvőhelyek... az én ágyam... a barátom, aki mosolyogva érdeklődött, mi volt az a borzalmas álom, ami miatt úgy hanykolódtam halálveritéktől nedves matrácmon...
(Kolozsvár.)

A koldus pénze.

Irtá: ADLER ERZSI.

Sanyi kis sápadtarcu, görbelábu III. osztályos városi fiú volt. Vasutas édes apja hirtelen halt meg, amikor éppen vonatra akart szállani, hogy a családjához hazamenjen.

Sanyi az édes anyjával meg két öccsével árván maradt. Az anyja eljárt takarítani, a kicsiket egész nap magukra hagyta. És most kezdődik a Sanyi furcsa élete.

Reggel az iskolába kell mennie a könyves tarisznyával és rongyos cipőben. Délben hazasietnie és megre tenni az este elkészített ebédet. Hol egyik, hol másik szomszédnál. Aztán az öcskösökkel lenni késő estig. Közben tanulni is. Nem is tudta volna másként, mert nem látta, hogyan élnek a többi fiúk. — Ült, ült a széken, az ablak mellett. Nézte a felhőket, hogy hová sietnek, bámulta az olvasókönyve képeit és mindig járt valamin az esze. Valami furcsán, amit csak magunkban szoktunk tartani. Az apjára sokat gondolt, akire ünneplő ruhát adtak, amikor koporsóba tették, és aki soh'se hozza el a trombitát, amit ígért. És anyjára gondolt Sanyi, hogy örülne a pénznek, ha ő már adhatna élelemre és ruháivalól. — Jaj, anyukám, ha én király leszek, de nagy házat építek neked az anyém mellé! És de sok katonának fogok

parancsolni, — gondolta és mondta is Sanyi hangosan.

De királynak nehéz lenni, mert csak tovább kellett járnia az iskola útját. Ha esett, ha sütött. Jó hosszú út volt odáig, és mégis Sanyi úgy lépegetett, hogy egy lusta cica elnyújtózhatott bátran előtte, amíg megint egyet lépett, hogy messzebb jusson. A Kőrös mellett vitt az út. Ha ott halászott valaki, ne adj Isten, hogy azt könnyen otthagya volna! Ha akármilyen éhes is lett, — azt meg kellett néznie, hogy ugrál a sok csillogó hal, menekülnivágyón a szürke hálóból.

Azután a Kőrös mellől a Füz-utca ért Sanyi. Ott is volt valami, ami minden reggel ottfogta az eszé, meg a kis rongyoscipős lábát. Egy vörösszakállu, nagy koldusember támasztotta egy szép sárga ház falát. És mennyi pénzt szedett az össze! Olyan ütött-kopott alju, kék bádorgcsésze volt görcsös, öreg kezében és olyan hamar markolta ki belőle a sok 1 és 2 leus pénzt! — Istenem, ha nekem is adnának, gondolta Sanyi és fájt a szive, fájt erősen. — Anyám, de jó a koldulás bácsinak a Füz-utcán, mondja Sanyi reggel, este. Olyan sokszor mondogatja, hogy már lakószomszédok is kinevetik érte. És nézegeti az ő kék csuprukat, amely még jobban össze van verve, mint azé a koldulás emberé.

Addig forgatta a koldulós bácsit Sanyi a gondolatában, hogy róla írta a feladott nyelvtani leckét és róla álmodott már harmadik éjszaka.

A harmadik éjszaka után valami csunyt gondolt Sanyi. Azt, hogy belemarkol abba a kék csuporba. A Fűz-utcán soha nem látott még rendőrt! — Nem bánom, nem bánom, — mondta hangosan egész délután, és úgy 5 óra felé — már estére szürkült a délután — ő biz' otthagyta az öcsköseket. — Mit hozok nektek, Viktor, Jani! — Mit adok este nektek! mondta elbizakodva és megszokásból a tarisznyát is a vállára igazítva kiindult az ajtón. A Fűz-utcaig sehol sem talált senkit, akinek köszönni kellett. Csak a szomszédokból a Szabóék kis barna kuttyája kísérte el a Körösig. Odaér Sanyi a vénemberhez. Dobog a szíve kegyetlenül... »Jaj, inkább kérek tőle. Jaj, anyám, dehogy lopok,« veri a kis szíve és szalad ki a száján lassan, halkán, reszketve.

— Koldus bácsi, most délután nem adott senki — mondja furcsa, igen furcsa hangon Sanyi, ahogyan még soha nem beszélt.

— Hát délután is még iskolába, fiam? Kérde az öreg, amire úgy megijed Sanyi, mint villámláskor szokott. Áll egy kicsit, gyorsan lélegzik és kérde: Hát ismer, bácsi? Lát a szemével?

Erre nem felel az öreg. Csak megbiccen, megmarkolta a botját: Gyere hazáig velem. Kísérj el. Egy leut adok, mert nem várom be azt a kisértő fiút most... Sanyi szót fogad. Azt hiszi, muszáj.

Meg is bánta, amit akart, hát ha ezzel jóvá teszi. Odaadja a kezét az öregnek. — Hol lakik, bácsi?

— Csak itt a parton. Gyere, fiu. Szólj, ha nagy kő van előttem.

Megindulnak lassan, lassan.

Sanyi azt sem tudja, hogy hívják, meg milyen nap van. Ilyet se érzett eddig. Egyszer csak mintha reggel költené az anyja; úgy hallja a nevét: Sanyi, Sa-anyi... Sanyi, keres anyád — így ordított a Szabóék Flórija utána.

— Bácsi, nem lehet, hí anyám — és rohan el Sanyi. Kis görbe lábával fut, ahogy bír. Nem mond otthon semmit... Alig eszik. Fordul ki a kenyér a szájából. Csak inna, inna. Havat, ha tél volna, mert olyan melege van.

Jaj, Istenem, mit álmodott! Sok millió egyleust, ahogy borultak ki sok kék bőgréből és kiabáltak. Uristen, dehogy ment Sanyi reggel iskolába. — Anyám, fáj — és mutat a hasára, torkára.

— Hát aludj — mondja az anyja és kétszer csókolja most meg.

Am ahogyan ennek a napnak is eljött a szürkületje — megint elővette a tarisznyát és az öreghez indult Sanyi. Szinte futott és mire odaért, lihegve mondta: Megyünk, bácsi?

— Megyünk, fiam, olyan beteg vagyok... Mintha ördögök huznák a lábam.

Mennek kézenfogva, az öreg bácsi meg a kis Sanyi. Egy ici-pici vályogkunyhó elé érnek. A bácsi dohányszagú madzagon lógó kulccsal nyit be az utcáról rossz szagú, szalmával teleszórt szobába és szól Sanyinak: Gyere, megkapod a leut, amiért elkisértél.

Ekkor az öreg elővesz egy piszkos harisnyát és hirtelen elkezd nyögni: Jaj, lábam, jaj, kezem. Oldd ki, fiam, a görcs huzza a kezemet, nem tudom... Jaj, fiam, hozzá! papot! Miatyánk! és úgy ordít az öreg, hogy Sanyi rémületében kiszalad. Rohan, rohan — haza Nála a pénzes harisnya, még ahogy az öreg odaadta, hogy kioldja.

Markolja, szinte nem is tudja, mi az. Ott-hon elbujik az asztal mellé a kis számlolyra.

A szeme feketéje nagy, mint egy kis cseresnye. Az arca sárga. Izzad. Bóbiskol.

Nem tud reggelig semmiről. Már világos van, amikor rázza az anyja, költi, poharat tart elé és itatja, ahogy máskor szokta. De most kérde Sanyit: Hol vetted? Mi ez, Sanyi? És hozza elő a harisnyát. A pénzzel zörgött, a piszkosat.

Sanyit elfogja a sirás. Zokog, zokog. Az anyja már félórát kérde, hiszen elkésik a takarítástól. Mi ez, Sanyi? Mi lett az én fiam? Már majd dél lett, mire a kis szívet kiöntötte, szégyelve, megbánva, félve.

Az asszony már úgy se megy ma a dolgozón. Két jó szomszédot előhív, elviszi Sanyit, hogy az utat mutassa a koldus szobájáig. És megy a két kíváncsi néni, a szomorú szívű anyja és a megijedt Sanyi. — Odaérnek.

Az ajtó nehezen nyílik, mintha fogná belől valaki. Taszították, hát egy szék nem engedte, amit kinlódásában döntött el az öreg.

Aki már meghalt.

Békés csendben türte, hogy nézzék őt, a holmiját és hogy rendőrt hozzanak, ami ilyenkor szokás.

Hazamennek. Rossz kedvvel ebédelnek, fekszenek. És a negyedik nap reggel egy rendőrt meg a Szabóék lánya nyit be hozzájuk. És még a küszöbről kiált a lányka: De szerencsés vagy, Sanyikám, lelkem!

És elmagyarázzák ketten, hogy az öreg koldus sok-sok 2 leust hagyott annak, aki őt irigyelne. Így volt írva papírra. A szalmazsákban volt ez a papír.

Kiírták az ujságba, még nevettek is rajta az emberek. De a szomszédoknak eszükbe jutott, hogy a kis bolond Sanyi mennyit mondta: De jó a koldulós bácsinak, ott a Fűz-utcán!

El is mentek a főkapitányhoz. Ketten is mondták.

Azért jött Sanyiért a rendőrt.

— Jaj, anyám, anyám — kacag Sanyi és sir — az anyja meg imádkozik: Istenem, jó Istenem!

[Poklosteleik.]

A zöld elefánt története.

(Regény a diákéletből.)

— Irta: FÁBIÁN GYULA. —

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Kása Máttyás nem ebédel otthon. Szegény özvegy anyja kétségbe esik. Fia keresésére indul. Csapó tanár úr szívét mégis meghatják a könnyek.

Özvegy Kása Bálintné kis, kétszobás lakásban élt Matyi fiával. Boldogult ura állami adóhivatalnok volt. Azután maradt egy kis nyugdíja, no meg szorgalmasan kötögetett mindenféle asszonynépre, gyerekekre való holmit. Ebből tartotta fenn valahogy magát. A házacska is övé volt, kedves kicsi kertjében mindenféle tavaszi virág tarkállott, illatozott. Most délre is friss virágot rakott az asztalra egy szép színes üveg-vázába. Matyi mindig észrevette a virágot. Meg is köszönte.

De Matyi nagyon késett ma az ebédől. Pedig ez ritkán történik meg. Ha kirándul valahová, mindig megmondta. — Édes anyám, ne várjon ám haza ebédre! — Lám, a multkor is megtette.

Látta az özvegy az utcában lakó diákokat hazasietni. Hisz akkor vége a tanításnak! Matyi rögtön itthon lesz.

Hiába várt kettőig, háromig, Matyi nem jött haza.

Már nem állotta ki tovább. Átszaladt a szomszédba Övegesékhez. A kis Öveges gyerek osztálytársa Matyinak, mondja hát meg hová lett a fia?

Övegesék nagyon hangosan beszélgettek. Hallotta tisztán a Máttyás nevét is emliteni. Amikor belépett, kinos csönd támadt. Mindenki elhallgatott, szinte megmerevedett.

— Jó napot kívánok.

— Jó napot, szomszédasszony! Szép időnk van. Már régen volt ilyen jó meleg májusi időjárás, — sziveskedett Övegesné. — Tessék helyet foglalni.

— Ugyan, Károlykám, nem tudod, hol maradt a Matyi fiam?

— Hát nem jött haza?

— Nem bizony. Az Isten szerelmére, mi történt vele? Úgy aggódom érte...

Nagy csend. Övegesné újból az időjárást kezdte emlegetni.

— De én Károlykával jöttem beszélni. Hol van a fiam?

— Nem tudom.

— Nem tudod? Hát nem volt az iskolában?

— De ott volt. Elment. Azt gondoltam, haza jött.

— Az Isten irgalmára, mondják hát, mi történt a fiammal?

— Kedves szomszédasszony. A fiam beszélt itt egyet s mást, dehát az annyira zavaros história, hogy meg sem lehet érteni az egészet. Meg talán nem is igaz. Valami bélyeg lopásról van szó, amibe Matyi lenne belekeverve.

Szegény özvegy csak leomlott egy székre nagy bánatában és keservesen sirni kezdett.

— Ugyebár nem igaz az egész?

— Nem hát, édes szomszédasszony. Igyék egy pohár vizet. Úgy ni! Az jót tesz. Jó friss víz Most hoztam.

— Hát most mit csináljak, hová, kihez forduljak? Szólj egy okos szót, Károlykám. Megáld az Isten!

Károly gondolkozott.

— Menjen el néni Csapó tanár urhoz Kálvária-utca 12 b. szám.

— Csapó tanár urhoz?

— Ő tud a legtöbbet a dologról. És jó szíve van.

— Elmegyek. Hogyne mennék! Isten áldja mindnyájukat, Köszönöm, Károlyka!

A következő percben már sietett is a Kálvária-utca felé. Megállott a Csapó tanár úr lakása előtt; megsimogatta, rendbehozta a haját, ruháját és bekopogtatott.

— Szabad...

Csapó tanár úr az íróasztalnál ült. Szivarozott. Olvasott. »Homokba temetett városok.« Sven Hedinnek, a híres földrajz kutatónak legújabb munkáját.

— Jó napot kívánok. Bocsánat. Kása Bálintné vagyok. Tisztviselő özvegye.

— Tessék helyet foglalni.

— Máttyás fiam ügyében jöttem.

— Az igazgató úr hatáskörébe tartozik. Nem foglalkozom vele. Nem is akarok.

— Istenem! Engem ide küldtek. Azt mondták: menjen Csapó tanár urhoz, annak jó szíve van.

— Tévedett az illető. Nekem nincs jó szívem.

— De mikor nekem azt olyan valaki mondta, aki bizonyosan tudta, hogy Önnek jó szíve van. És én föltétlenül hiszek is neki. Ő ajánlotta Önt nekem.

— Ki az a személyiség, ha szabad kérdezni?

— Egy második osztályos réalista.

— Úgy? — Csapó tanár úr kénytelen volt mosolyogni. — Így már értem.

— Tetszik látni. Tudtam én azt. Szivesked-

jék most már fölvilágosítani, hogy miről van szó. Azt beszélük, hogy Matyi lopott.

— Igazat beszélnek. Minden körülmény arra mutat, hogy ez igaz is!

— Nem igaz! Nem igaz! Én ismerem az én Matyi fiamat. Pajkos. Képzeldő. Mindig különös játékokat talál ki. De jó fiu. Nem tehet rosszat! Nem is ettől félek én! Hanem szegény fiam nem jött haza ebédelni és még most sincs itthon.

— Nem ment haza? Hová tűnhetett? — Csapó tanár úr hangja melegséget áruolt el.

— Nem tudom. Szegény, hallhatta mit mondanak reája, haza sem mert jönni. Elment. Ki tudja, hová lett? Mi történt vele? Talán tönkre is megy az én szomorú özvegységem egyetlen vigasztalása, reménysége. Meghalok, ha valami baj szakadna rá. — A szegény özvegy keservesen sirt.

— Csillapodjék, asszonyom. Mondja meg mit kíván tőlem?

— Mondja meg, hol a fiam?! Ön tanár! Okos ember. Mindent tud. Ha akarja, meg is tudja mondani.

— Honnan tudhassak én ilyet, hogy hová szökött egy rossz gyerek?

— Tudnia kell. Azért tanár. Én iskolába küldtem a fiamat, hogy a tanárok minden szépre, jóra tanítsák. Minden reggel, mintha templomba küldtem volna. Önök tanították, de mégse vigyáztak rá eleget. Hová lett a fiam az iskolából? Mondja meg, hová lett? Mi történt vele?

— Asszonyom. Ön igazságtalan az iskolával szemben. Ön sokat kíván tőlünk. Mi is gyarló emberek vagyunk. Emberek. Sajnálom. Nem tudok ebben az ügyben szolgálatára állani.

A boldogtalan özvegyt megrázta a zokogás.

— Tanár urnak nem volt édesanyja, akit úgy szeretett, mintahogy Matyi szeret engem? Gondoljon az édesanyjára! Az ő emlékére kérem, szánakozzék meg rajtam!...

Csapó tanár urnak elhomályosodott a szeme. Igen. Igen. Az ő anyja. A szegény vézna asszonyka. Aki csak érte élt. Neki élt. Nem volt más gondolata, csak ő. Szinte átömlesztette a lelkét az övébe. Mire felnőtt és a diplomát megkapta, el is fogyott a törékeny lélek. Mindent a fiának adott. Elment.

Most itt sir egy anya előtte a fiáért. Ej! Tárulj hát föl szív, talán mégis van miért dobogni! Lássuk hát, mit tudsz!...

— Ne sirjon, asszonyom. Estére haza viszem a fiát. Visszakapja. Megigérem.

— Tudtam. Tudtam. Köszönöm!

Visszatért az élet, a reménység az asszony lelkébe, szinte vidáman köszönve, távozott haza.

Csapó tanár úr összeráncolta a homlokát.

— Ejnye. Mégis el kellett volna olvasnom egy pár detektív történetet, talán tudnék azokból

valami utbaigazítást kapni, hogy mit kell ilyenkor csinálni? Már most hogy találom meg azt a gyereket? Fíli! Fíli! Bolondok voltunk... Ujra elérékenyedtünk. Olyasvalamit ígértünk, amit ugyse tudunk beváltani. De mikor úgy bizott bennem az az asszony! Annyira bizott! Fíli! Mit szólsz hozzá? Fíli!

A kutya fölugrott. A gazdája szólította. Talán sétálni mennek? Hamar a sarokba szaladt, a szájába fogta a sétatálcát és odavitte hozzá.

— Mi az, Fíli? Sétálni menjünk? Keresük meg azt a rossz gyereket? Mért is nem vagyunk hát detektívek?!

Alig hogy ezt kimondta a homlokára ütött.

— Hopp, megvan. Fíli! Fíli! Kinevezlek detektívnek. Te majd elvezetsz engem Matyihoz! Induljunk. Majd meglátjuk, mit tudsz?

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

Fíli, mint detektív. Fíli megtalálja Kása Holmes nyomát. A vak Péter. Fíli lefőzi a detektíveket: megtalálja Matyit.

Csapó tanár úr Fíli kíséretében az iskolába ment. Ott megparancsolta István szolgának, hogy nyissa föl a második osztályt. Bementek a terembe. Hol ül Kása Holmes? A hatodik padban, jobbra. Ez az ő helye.

— Ide Fíli. Jer ide. — Csapó tanár úr erősen kopogtatta azt a helyet, ahol délelőtt Matyi ült. Fíli odajött. Szaglászni kezdett.

— Keress, Fíli! Itt keress! Keress!

Fíli fölugrott a padra, szűkölt, szimatolt. A fejét beszorította a Matyi fiókjába. Ráncigálni kezdett belőle valamit.

— Ahá, a Matyi könyvei, amelyeket itt hagyott! Mi az, Fíli? Mit találtál még? Egy zsebkendőt. A Matyi kendője. Mutasd csak. Nagyszerű. Még én is érzem rajta a kukoricabajusz dohány szagát. Nesze, Fíli, szagold!...

Azzal Csapó tanár úr megfogta a Fíli fejét, ráborította a kendőt. Fíli táguló orrlukakkal szimatolt. Kimutatta a fogait. Vakkantott. Nevetett jókedvűen.

— Ráismertél? Igen! Ez a kendő a Matyié! Keresd Matyit! Rajta!

Csapó tanár úr megfogta a Fíli nyaklancát. Fíli föltartotta a fejét. Egy kissé tétovázott, majd a földet szimatolta és megindult. Ment, vezette Csapó tanár urat föl az emeletre. Ott megállott az igazgatói iroda előtt és dörömbölt az ajtón.

— Szabad.

— Jó napot, igazgató úr. Bocsánat egy percre.

Fíli belépett. Megállott az igazgató úr előtt, forgott, forgott, majd visszaindult kifelé az ajtón. Csapó tanár úr utána.

— Alászolgája!

— De kollega úr, mi ez? Mit jelent mindez?

— Holnap a konferencián magyarázattal szolgállok. Jónapot kívánok!

Az igazgató úr meglepetve nézett Csapó tanár úr és Fili után. Még az ablakból is kísérték őket a szemével, amíg az utcán végig mentek. A park felé haladtak, az oladi dombok felé.

Csapó tanár úron teljes bizalom vett erőt. Fili minden habozás nélkül vezetett olyan uton, amelyen Matyi minden valószínűség valószínűség végig haladhatott. Amikor a parkhoz értek, Filivel alig lehetett birni, úgy sietett.

Egyszer csak a park közepe tájáról egy vékony hang csendült föl:

- A »Hir«, ami mindent megír!
- »Est« — lefest!
- »Pesi Hirlap«! »Uj Nemzedék«!
- »Ujság«! Mindenfelé ujság!

— Ez Péter, a vak rikkancs gyerek.

Csakugyan ő volt. Amint hozzáérték, Fili megállott, megszagolta, ráugrott és ugatott.

— Szervusz, Fili, — szólt a vak fiu. — Jaj de régen nem találkoztam veled. Hol jártál? Mit csináltál?

— Gyerünk, Fili, tovább, — Csapó tanár úr megrántotta kutyája láncát.

— Jó napot, tanár úr.

— Szervusz, fiam. Fili! Tovább!

De Fili nem mozdult. »Állotta« a vak fiut.

Csapó tanár úr megharagudott. Mégis tulbecsülte a Fili esztét. Ostoba kutya. Ime, vezeti őt és most tessék! Hamis a nyom. Nem ért el semmit.

Fili koronként megrántotta Péter kabátját. Sőt minden erejével Csapó tanár urat is Péter felé huzta.

— Hagyd, Fili! Mehetünk haza. Nem tudsz semmit. Ez a fiu nem Kása Matyi!

— Kit keres a Fili? A Matyit? Hisz akkor nincs ennél okosabb teremtes a világon. Jó helyen jár. A Fili azt kérdezi tőlem, hogy nem tudok-e valamit Matyiról? Azért kérde, mert a Matyi kabátja van rajtam. Azt kérdezi, hogy került a Matyi kabátja énrém?

Csapó tanár úr érdeklődve figyelt.

— Mit beszélsz? A Matyi kabátja van rajtad? Hisz akkor érthető, hogy miért keresi épen itt Mátyást a Fili. Mi tudniillik őt keressük. Ebédre nem jött haza. Eltűnt valamerre. Én megszimatoltattam a Filivel a Matyi kendőjét és a szimat után jutottunk hozzád. Rajtad megérezte a Mátyás kabátját és most vége. Hamis nyomon vagyunk. De, hogy is jutott a Matyi kabátja hozzád?

— Nagyon egyszerűen. Matyi adta nekem. Tegnap este kijött hozzám. Látom, — szólt — hogy nincs kabátod. Hoztam egy viseltesebb kabátot neked. Anyukámtól kértem számodra. Foltos. De nem baj, — nevetett — úgy se nézed magadat tükröben. Nem bizony!

— Ugy!? Ezt a kabátot Matyitól kaptad? De, hogy lehet az, hiszen ő nagyon szegény.

— A Matyi szegény? Az igaz, de nagyon jó szive van.

— Hát ismered te jól Matyit?

— Hogy ismerem-e? Hogyne ismerném! Hát nem ő az, aki minden délután kiszalad az állomásra, amikor csak teheti, elhozza a vonat postájáról az ujságcsomagot? Nem ő számolja össze este a pénzem az ujságterjesztő vállalatnál? Nem ő ad-e nekem a legtöbbször vacsorát? Mintha csak a testvérem volna, úgy segít minden dologban.

— Nem tudod, hol lehet most Matyi?

— Nem tudom. De Fili megtalálja. A kutya a reálból a Matyi nyomán jutott el idáig. Én ma nem jártam ezen az útvonalon, tehát Fili nem téved, Matyi erre ment el valahová. Keresse meg, tanár úr! Matyi megszolgálja majd jóságát.

Csapó tanár úr elővette a Matyi kendőjét, újra megszagoltatta Filivel és magával vonta. Egy pár lépésre Fili valóban szimatot kapott. Tétovázni kezdett Péter és az új nyom között.

— Igazad van. Újból megtaláltuk az utirányt. Szervusz, Péter.

— Isten áldja, tanár úr!

Fili most már minden habozás nélkül vezette gazdáját. Végig mentek a parkon, az oladi szőlőhegyhez értek. Az egyik szőlőskert előtt megállott Fili. Csapó tanár úr kinyitotta az ajtóját, amely csak be volt téve és azután fölfelé haladtak a dombra. A szőlő végében állott a présház. Egyenesen odatartottak. Csapó tanár úr körüljárta a kunyhót, benézett nyitott ablakán. A présház közepén egy nagy halom szénán feküdt Mátyás és ... aludt.

Csapó tanár úr örvendve lélegzett föl. Mégis megtalálta Matyit az okos Fili kutya. Milyen nyugodtan alszik. Mintha nem is bántaná a lelkiismerete. Talán nem is bűnös. Pajkos gyerek, az igaz, de jó, romlatlan a szive. Péter is úgy tudja. Lám Don Quijote is nemes lelkű volt és mégis mennyi oktalanság, nevetséges kalandot követett el. Ime, most a hős manchai lovag esete megismétlődött. Kicsiben, az igaz, de alapjában véve ugyanaz. Egyiket is, másikat is a rossz könyvek sodorták a rossz utra. Csapó tanár úr elmosolyodott. Bekiáltott az ablakon.

— Ébredj álmaidból, dicső lovag!

Matyi fölrezzent. Fölült. Dörzsölte a szemét. Azt hitte, hogy tovább álmodik... Az ablakban Csapó tanár úr fejét látja, mellette a Fili kutya, aki jökedvően ugat. Dörzsöli a szemét. Igen. Álmodik.

— Mátyás! Egy-kettő! Jer ki a présházból és siess édesanyádhoz, aki ugyancsak várakozik már dél óta rád.

Mátyásnak el kellett hinnie, hogy nem álmodik. Szégyenkezve állott föl, otthagyt a présházat és megállott Csapó tanár úr előtt.

— Mátyás, elfelejtetted köszönni. Szervusz. Nos, igen, én vagyok itt és Fili. Édesanyád hiába várt rád. Eljött hozzám és megkért vigyelek haza hozzá. Megigérttem, hogy fölkereslek. Induljunk!

Mátyás lehorgasztott fejfel ment Csapó tanár úr mellett. Fili körülöttük ugrált.

— Nem merek hazamenni! Minek is? Rólam mindenki rosszat gondol. Már előre elítélték. Talán holnap ki is csapnak, ugyebár tanár úr?

— Lehet.

— Ártatlanul.

— Lehet. Számtalan példát ismerünk a történelemből, hogy ártatlan embereket még le is nyakaztak. Téged pedig nem fognak kivégezni. Ujra kezdhetsz mindent. Elmehetsz a polgáriba. Talán semmit sem veszítesz.

— Tanár úr csak vigasztal engem.

— No, amit én mondok, az mind megfelel a valóságnak. Nincs kétségbeesésre okod. Hibázta. Eltévéltyedtél. Hogy rosszlelkű volnál, azt nem hiszem. De mégis nagyon sok rossz fát tettél a tűzre. Azért bűnhődni fogsz. Ez alul nincs menekvés. Állj ki emberül a büntetésedet és akkor újra kezdhetsz mindent.

Matyi arca kiderült.

— Oh, tanár úr, hogy köszönjem meg az Ön jószágát?

— Az édesanyádnak köszönheted mindent.

Matyi édesanyja már a kis kapuban várta őket.

— Oh, tudtam, tudtam, hogy tanár úr visszahozza a fiamat. Matyi, te rossz fiu, hogy megijedtünk érted!

A keblére ölelte a tékozló fiút. Majdnem kezet csókolt Csapó tanár urnak, akinek nagyon szíves lett az útja hazafelé.

— Édesanyám,! Rakjon tüzet a konyhán.

— Tüzet?

— Tüzet.

Matyi bement a szobába, kikutatta a fiókját, könyveket, füzeteket hordott össze. Még a padlásról is lecipelt mindent, és fölhalmozta a sok könyvet. Amikor aztán jól lobogott a láng, rakni kezdte a sok könyvet a tűzre. Egymásután égett el: Scherloch Holmes, Harry Piel, Nobody, A fekete kéz, A gyémántrabló kalandjai, A kísértetek tanyája és mind a legizgalmasabb detektív meg kalandor regény. Nézte egy darabig, nézte az özvegy a fiát, majd megértett mindent. Baltát hozott a sarokból, ütötte, vágta darabokra a sok gyűlöletes könyvet. — Nesze, te átkozott »fekete álarca«, te istentől elrugaszkodott »hálókocsik réme«, te buta »Holmes«. Ti bántottátok hát az én Matyimat?! — Buzgón aprította föl modern korunk eszményeit, hőseit, míg csak el nem hamvadt az utolsó detektív és haramiavezér a takaréktűzhelyen.

TIZENHARMADIK FEJEZET.

A 13-as szám — szerencsétlen szám. Ebben a szerencsétlen számú fejezetben folyik le a konferencia, amely mégis szerencsével végződik, mert előkerül benne a zöld elefánt. Babona ide, babona oda: ez a fejezet a legérdekesebb az egész történetben.

A nagy esemény órája közeledett. Már egy negyed órával a konferenciát megelőzően, a tanári szoba előtt állott: Kása Mátyás, Grünbaum

és Krausz Simi. Matyi piros volt az izgalomtól, de nem volt rossz kedvé. Grünbaum fölényes nyugalommal nézett maga elé, Krausz Simi drukolt. Egészen belesápadt a szurkolásba. Még a számtan óra is subick a konferenciához képest. Jaj csak tuestünk volna rajta!

A tanár urak is gyülekeztek. Bebek tanár ur, Csapó tanár ur. Minden tanár elvonult a fiuk előtt. Végre jött Rákos igazgató ur. Pista pedellus kísért egy kis csomó irattal. Az ajtónál átvette az igazgató ur az iratokat, belépett. Pista feszesen megállott az ajtó előtt, mintha nyársat nyelt volna. A bajuszát kipödrötte olyan hegyesre, mintha gyufaszálak állottak volna két felé az orra alatt.

Pár perc múlva csöngetés hallatszott. Pista bement. Visszajött egy pillanat múlva.

— Grünbaum Sándor.

Grünbaum belépett. Meghajtotta magát. Körülnézett.

— Grünbaum, második osztályu tanuló. Édes apád panaszt emelt, állítólagos károdra elkövetett bélyeglopás címén. Mondj el erről mindent, amit tudsz.

Grünbaum szárazon előadta az előzményeket. Beszért a bélyegről, az eltűnésről, Kása Mátyás szerepléséről.

— Elmehetsz. Küldd be Krausz Sámuel.

Krausz belépett. Megállott a kályhasarokban, elővette a zsebkendőjét, orrához emelte és harsányan trombitált, mint valami elefánt.

— Lépi közelebb.

Simi előrerukkolt.

— Alászolgája, igazgató ur! Alászolgája, Bebek tanár ur! Alászolgája, Darvas tanár...

— Jól van, jól. Szervusz. Beszélj el, mi történt veled az vladi szőlőben. Mit csinált veled Kása Mátyás?

— Megvendégelt, kérem.

— Mit csinált?

— Megvendégelt, kérem. Ebédet adott a tiszteletemre.

— Ez új dolog. Erről nem tudtam.

— Kérem. Nem is olyan új dolog. Tetszik tudni, úgy történt a história: — Egy reggel elindulok az iskolába. Megyek, hát a Perint hídön velem szemben jön Kása. Szervusz. — Szervusz... Hová? Hová? — Iskolába. — Ejnye, Sámuel — szól Kása — kijöhetnél velünk a bácsi szőlőjébe kirándulni. Pompásan megebédelünk. Jól van, Matyi — mondok el megek.

— Igen? És az iskola? A mulasztás? No erről majd még beszélünk!

— Igaz, bántott a lelkiismeret, de mikor Matyi olyan szépen kért. Varju Miska is oda-jött. Ő is úgy könyörgött, menjek el velük. Miért ne tegyem meg nekik ezt a szívesseget? Kérem én lágy szívű vagyok. Megtettem. Meg-

másztuk a vladi magaslatokat és a hegycsucs tetejére érve lepihentünk egy nagy terebélyes diófa alá. Olyan gyönyörű fa volt az, kérem, mint amilyenről Arany János koszorús költemék ír abban a halhatatlan költeményében, miszerint: »este van, este van, este van, kiki feketén bólingat« . . .

— Az nem diófa volt. De eperfa.

— Mi, kérem, mégis diófa alatt ültünk. Ismerem. A diófa terebélyes termései. Levelei szárnyasak, a termése . . .

— Jól van, jól. Ne fecsegi. A dologról beszélj.

— Kérem szépen. Szóval, leültünk. Matyi szalonnát vett elő a tarisnyájából, Miska tüzet rakott. Nyársra huzta Mátyás a szalonnát és megsütötte. Te, Simi! — szólt — tudsz te valamit a zöld elefántról? A zöld elefánt nem elefánt, de egy belyeg, amelyet az indiai . . .

— Tudjuk, tudjuk.

— Én nem hallottam róla semmit, — szóltam. — Pedig, lásd, milyen pompás ruszlikat adnék neked, ha megmondanád! A ruszli kérem az egy kelettengeri hal.

— Kisebb fajta — hering. Ismerjük.

— Kérem, én rajongok a ruszliért. Mátyás olyan szépen kínál. Én bizony megettem. De a zöld elefántról nem tudtam semmiféle felvilágosítást adni. Hiába kérdezett barátságosan Matyi. Mit mondhattam volna én? Ennyit vallhatok mindössze Kásáról és az elefántról.

— Más mondani valód nincs?

— Nincs.

— Elmehetsz.

A tanárok egymásra néztek. Csapó tanár ur magában nagyon jól mulatott. A kollegák is egyre-másra derültek. Micsoda ügy ez? Erdemes ezzel foglalkozni?

Lépj be Kása Mátyás.

Matyi bejött. Meghajlott. Csapó tanár urra pillantott. Csapó tanár ur visszanézett rá — ne félj, Matyi!

Matyi megbátorodott.

— Kása Mátyás. Ismered a vádat. Minden körülmény ellened szól. Bűnösséged nyilvánvaló. Mégis meghallgatunk, mielőtt sorsod fölött határozunk.

— Igazgató ur, kérem, a látszat ellenem szól. Nem én loptam el a zöld elefántot. Nem is tudom hová lett? Senkisé tudja, hová tűnt? Én nem nyúltam hozzá. Az igaz, hogy ezzel kapcsolatban sok csintalanságot követtem el. (Matyi szemében könny gyülemlött.) De meg is bántam minden bűnösömet. Kérem bocsássanak meg. Adjanak alkalmat a megjavulásra. Meg akarom bizonyítani, hogy nem vagyok rossz fiu. Többet nem mondhatok.

— Menj ki és várd meg az ítéletet. — Kása kiment. — Nos, urak. Tanácskozzunk. Mi történjék ezzel a fiuval? Van talán valaki, akinek mondani valója van? Csapó tanár ur? Kérem. Tessék.

Csapó tanár ur fölállott.

— Nem hiszem, hogy Kása volt a tolvaj. Én tudom, hogy ő derék fiu. Kérem a tanári szék türelmét, hogy elmondhassam, mi történt tegnap délután.

Csapó tanár ur egyszerűen mondott el mindent. Hogyan kereste meg őt a szegény özvegy, hogyan indult el Filivel fölkeresni Mátyást, hogyan ismerkedett meg Péterrel, a vak újságíró fiuval. A tanárok nagy érdeklődéssel hallgatták. A Péter szavai, amelyeket Csapó tanár ur szóról-szóra elmondott, nagyon meghattak mindenkit.

— Lehet egy ilyen derék fiu, mint amilyen Matyi — tolvaj? — kérdezte végül Csapó tanár ur.

— Ha a szívünkkel ítélhetnénk, akkor fölmenthetnénk Matyit. Igen ám, de a rendőrség nem kíváncsi a mi szívünkre! Csak a zöld elefántot akarja látni. Dehát hová is lett ez a csuda-bogár? Hová tűnt el? Miért nem kerül elő? Miért nem jön ide?

Mindenki az ajtóra nézett. Mintha bizony mindjárt belépne a zöld elefánt!

Nézték az ajtót. Vártak valamit.

Akkor kopogtattak az ajtón. Most megegyeszer . . . — Ni, jön jelentkezni a zöld elefánt. — Szabad.

Kis diák lépett be. Nagyon zavart arca volt. Hajlongott jobbra, balra.

— Igazgató ur! Jelentem: Varju Mihály második osztályu tanuló.

— Mit akarsz? Talán bizony te is a zöld elefántról akarsz itt mesélni? Talán bizony meg is tudod mondani, hogy hol van?

— Igen, kérem. Tudom, hogy hol van?

— Micsoda? Te tudod, hogy hol a zöld elefánt?

A tanárok izgatottan ugráltak föl a helyükről és össze-vissza kérdezték: Hol van? Mit tudsz róla? Beszélj már!

Az igazgató ur csöngetett. Olyan csönd lett, mint amikor a templomban a prédikáció előtt a pap figyelmet kér híveitől. Bebek tanár ur még a zsebórája ketyegését is meghallotta a nagy csendességben.

Miska megszólalt.

— Igen tudom, hogy hol van a zöld elefánt:

A zöld elefánt a Kása Mátyás fején van. Általános elképedés. Nevetés. Bosszankodás.

— Nem értem. Nem értjük.

— Tessék beszélni Kása Mátyást.

Az igazgató ur csöngetett. Kása Mátyás belépett. Varju Miska odament hozzá, kivette a kezéből sapkáját, odavitte az igazgató ur elé, letette az asztalra, majd ujjával pár pillanatig a sapka bélése közt kutatót és kihuzta onnan a — zöld elefántot.

Mindenki odasietett. Fölvették, nézték, fo-

vább adogatták a hirhedt bélyeget. Suttogtak, nevettek az eset fölött. A konferencia komolysága nagy veszedelembe forgott.

Kása Holmes lelkiállapotát sem lehetne leírni. Örült-e? Szégyelte-e magát? Ki tudná megmondani? Egyszer elsápadt, máskor elvörösödött. Nevetni, meg sirni is szeretett volna egyszerre.

Végre az igazgató ur erőit vett magán.

— Varju Miska, magyarázd meg a dolgot.

— Nagyon egyszerű az egész. Kása mindig a detektív regényeket olvasta és arról ábrándozott, hogy ő is híres detektív lesz. Várj csak! megtréfálak én, csak legyen rá alkalom — gondoltam magamban. Az alkalom hamar megjött. Grünbaum elhozta a zöld elefántos bélyeget. Ott feküdt a padon, mellette pedig a Kása Mátyás sapkája. Amikor Csapó tanár ur kiküldte az osztályt, hogy szellőztetni lehessen a fiuk kifelé tódultak, senki sem törődött a zöld elefánttal. Csak a kezemet kellett kinyújtani és egy pillanat alatt Mátyás sapkája bélésebe csempészttem a zöld elefántot. A tréfa sikerült. Matyi az elefánttal a fején nyomozott az elefánt után.

— Takarodjatok ki, haszontalanok! fuldokolta az igazgató ur.

Szerencse, hogy a két diák sietve elpárolgott, mert különös látványt láthettek volna. Olyan nagy nevetés robbant ki a tanári szék konferenciáján, hogy arra még eddig soha nem volt példa. Kezdve az igazgató urtól, végig, minden tanár úgy kacagott, mintha soha se akarná a nevetést félbehagyni. Csapó tanár ur még a szivarját is kivette a szájából, hogy kedvére nevehessen.

Percekig tartott, míg valamenyire türehtő rend és elfogadható komolyság honolt a teremben.

— Jöjjen be mind a négy diák.

A négylevelű lóhere megállott a tanári kar színe előtt.

— Grünbaum! A fegyelmi szabályok 21. b. szakasz. második bekezdése ellen vétettél, mert az intézetbe semmi játékot vagy ide nem való dolgot elhozni nem szabad. Te pedig azt megtetted. Az osztály előtt való dorgálásra ítélek. Különben, ime, itt a zöld elefántod. Viheted.

Grünbaum boldogan zárta el a zöld elefántot a noteszibe és a keblébe rejtette.

— Krausz Sámuel, iskolamulasztás, falánkság bűnében találtattál. Holnap levesnél egyebet nem ebédelez otthon. Erről szüleid értesíttetnek.

— Varju Mihály éretlen tréfa, iskola mulasztás miatt: magaviseletből intés, amelyről a szülők értesíttetnek azzal a záradékkal, hogy kéretnek a szülők arra, hogy a házi nevelés erélyesebb eszközeit alkalmazásba vegyék. Enyhítő körülményül szolgál, hogy hibáját bevallotta és társát válságos helyzetében cserben nem hagyta.

— Kása Mátyás! Te haszontalan fiu! Nagyon, nagyon sok rosszat láttam tőled. De csak

enyhítő körülmény szól melletted. A tanári kar nem kívánja a legszigorúbb fokozatot alkalmazni. Pedig megszolgáltad. Éretlen csínyeidért — igazgatói megrovásban részesülsz! Ez az utolsó előtti fokozat, ha a legkisebb csínyt követnéd el, az utolsó fokozatot, az eltávolítás alkalmazzuk. Jó magaviselet és megfelelő tanulmányi előmenetel esetében, bizonyítványodra az igazgatói megrovás rá nem kerül.

Matyi behunyta a szemét. Hallgatta az ítéletet. Igen! Jól hallott. Nem csapták ki. Súlyos büntetés. Igaz. Valósággal meg van bélyegezve az a diák, akinek, »kevésbé szabályszerű«-je van a magaviseletből. De ime! Van mentség! Van bocsánat! Ha év végéig jól viseli magát, a bizonyítványába nem írják bele ezt a csunya minősítést.

Kása fölsóhajtott. Boldog volt, átesett a nagy megpróbáltatáson. De az igazgató ur tovább is beszélt.

— A büntetést megtoldom azzal, hogy Kása vasárnap mise után saját osztályába bezáratik és délután két óráig fogva tartatik. Legyen alkalmas ideje arra, hogy a rossz olvasmányok káros hatása fölött elmélkedhessék. A büntetésről édes anyja írásbeli értesítést kap... — El-mehettek.

A négy lurkó egy kissé megszeppenve vonult ki a tanári szobából. De alapjában véve boldogok voltak, hogy ép bőrrel szabadultak ki a rettegett konferencia borzalmaiból.

— Soha többé! — Gondolta mind a négy. Matyi a rossz könyvre, Simi a heringre, Miska a rossz tréfára, Grünbaum a bélyegeivel való hencegésre gondolt.

A tanári szék nagyon vidám hangulatban oszlott szét. Sokan tréfálkoztak Csapó tanár urral. Emlégették az öt szem narancs magot, a zöld elefántot. Csapó tanár ur szívesen állotta a tréfákat. Jóizüket mosolygott magában. Csak hogy jól végződött minden.

(Folytatás és vége következik.)

Olvasóinkhoz!

A Cimbora nyomdájának a reánk következő héten halaszt-hatatlan dolgai lesznek úgy, hogy a lap előállítására képtelen volna. Eppen ezért a 24. számmal egyidőben küldjük meg Nektek a 25. számot is, amelynek csak június 22-én kellene megjelennie. Ez a kettős szám ennek megfelelően kettős terjedelmű is, azaz a rendes 16 oldal helyett 32 oldalas. Természetesen a 26. szám 16 oldal terjedelmében a rendes időben fog megjelenni. Ebben a számban befejeződik a Zöld elefánt című regény és a következő számban megkezdjük a Ligeti Ernő: Eget vívó György deák című gyönyörű irását.

A Cimbora kiadó-hivatala,

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvény megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

A megfejtések beküldésének határideje a hónap 10-ik napja.

Sakkrejtvény.

— Beküldte: Tauszig Imre és Elemér. —

hács	sult	nagy	ze	től	hajt	ne
tünk	nem	pi	gyász	te	ti	vér
ro	Mo	szön	nagy	só	tő	va
lek	lé	tér	je	hő	Hős	

Betűrejtvények.

— Beküldte: Timcsák Alice. —

Születés szerda

— Beküldte: Gutfried Bözsi. —

t t t t v a k v
á a

Kockarejtvény.

— Beküldte: Róna Pál —

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

Rendezzük a kockában levő számokat olyképpen, hogy rendezés után bármely oldalról adjuk is össze, összegük 34 legyen.

Névrejtvény.

— Beküldte: Katz Miklós. —

MIKLÓS, KÁLMÁN, XENOPHON,
ERNŐ, ÓVÁRI, IRÉN.

E nevek kezdőbetűi egy ország nevét adják.

Verses rejtvény.

— Beküldték Bacsó Annuska, Bertuska és Hajnalka. —

Vékony, mint a spárga,
S hogyha megfeszül,
Belőle édes hangok
S dallam árja dül.

Kicsinyítő raggal
Ha lesz toldva ez.
Már nem lelki étel,
De test étke lesz.

És mily különösség:
Ez ételnek burka
Ugyan az, mely hangját
A lelkedbe furia!

Névrejtvény.

— Beküldte: Berkeczy János. —

GÉZA, ZOLTI, KÁROLY, ANDRAS, ÉVI,
KÁLMÁN, ZALÁN, ÉVA, GIZI, ANDOR,
ÉVA.

E nevek kezdőbetűi helyesen összerakva egy olyan mondatot adnak, amely visszafelé olvasva is ugyanugy hangzik.

Sakkrejtvény.

— Beküldte: Gy. Rosenberger László. —

rint	li	becs	ga
nem	a	fo	nem
dam	ot	ras	üli
Ki*	a	ér	

Lóugrás szerint fejtendő meg.

Számtani feladat.

— Beküldte: Kertész József. —

Hány páratlan leivel lehet venni páros levélre bélyeget úgy, hogy se pénz, se bélyeg meg ne maradjon. Olyan bélyeget, amely beföldön rendes levélre szükséges.

Névrejtvény.

— Beküldte: Klein Adél —

Női név vagyok, ha egy betűvel megtoldasz, egy régi nép eledele leszek.

A v a l ó d i
Schicht „Szarvas” védjegyű szappan

kiméli értékes fehérneműjét.

Elek nagyapó üzeni:

Minden levél a így a rejtvénymegfejtés is egyenesen Elek nagyapó címére: Kisbaczon, (Bafanli Mici) u. p. Nagybaczon, (Bafanli Mare) Háromszék megye (Jud. Treiscaune) küldendő, akkor idejében kaptok választ. A levélírás egyik fontos szabálya, hogy benne legyen a levélben: hol kelt, melyik évben s melyik hónap hányadikán!

Zhorella Gyurka, Nagytapolcsány. A Pókháló vendég című től mesél úgyosan fordítottad le s azt némi simitással közzé is teszem. Helyesen teszed, ha, amennyiben az idő engedi, lefordítasz egy-egy mesét, hadd ismerkedjenek meg a Cimborá olvasói a től mesékkel is. Sajnálom, hogy nem volt időm a Kukta Jankó levelének helyreigazítására, mert Komáromba kellett mennem levizgáznai s még pedig egy hónappal elébb, hogy halgassad a rendes előadásokat. Kíváncsian várom a vizsgád eredményét. **György Győző, Kovászna.** Azt nem tudom megírni, hogy mennyibe került egy regény, csak úgy irhatom meg, ha közlöd velem, hogy melyik regényt akarod megvenni. **Spitz Adél, Valea lui Mihai.** Látod, látod, kaptál választ, csak türelemmel kell várni reá. Legközelebbi leveledben ird meg a magyarnévtől is a községnek, ahol kelt a leveled, hadd tudjam, hol és merre lakol. **Kovács Hia, Kolozsvár.** Sajnálattal látom leveledből, hogy szemfájás miatt nem irhattál oly régen, mert sem írnod, sem olvasnod nem volt szabad, sőt még iskolába sem járhattál. Még a Cimborát is felolvasták neked, de már, hál' Istennek, annyira meggyógyult a szemed, hogy felolvashatod a Cimborát öcsikédnek. Amint láthattad, éppen a pünkösdi számban jelen meg Benkő Annuska néni től egy szép vers, s mondanom se kell, hogy Annuska néni től mindig szívesen közlök verset. **Csép Margit, Nagyenyed.** Rég jár neked a Cimborá és csak most irsz először. Egyszerűen, elfelejtettél írni, de amikor olvastad nagyapó üzenetét, kedvel kaplál az írásra. Remélem tartós lesz ez a kedved. A kiadóbácsival közöltem, hogy Tordáról Nagyenyedre költöztek és ezután oda küldje a Cimborát. — **Huberth Dóra, Csikszere.** Emlékszem, hogy írtál már egyszer s azt hiszem, válaszoltam is reá. Öcsike jól van, s természetesen, jól is viseli magát. A pótlórejtvényed sorra kerül. **Labud Anti és Józsi, Gyulafehérvár.** Tudom én azt jól, hogy az iskolai év vége felé sok a tanulni vágyó, de lám, azért jutott idő a levélírásra is. Jut idő arra mindég, helyes beosztással. Rejtvényeidből válogatok. — **Erdélyi Jolánka és Bözsike, Tatrang (Brassó megye).** Minjárt egy fél éve, hogy olvassátok a Cimborát és még nem írtatok nagyapónak. A hosszafalusi polgárba jártok mind a ketten, s örömmel látom, hogy jól megy a tanulás, mert Jolánkának csak a német nyelvből volt nyolcása, minden egyéb tárgyból tizese, már pedig most a tizes különönek, a nyolcas meg jelesnek felel meg. Bözsikének mindenből tizese volt, ugyiszlén Ilonka hugotoknak is. Hogy várjátok az iskolai év végét, azon nem is csudálkozom, mert a sok tanulás után rátok fér a pihenés, aztán mindenütt jó, ugy-e, de legjobb otthon. Ti még szerencsések vagytok, hogy a szülőfalutoktól nem oly messzire kell menetek iskolába és hetenkin egy félnapot otthon lehettek. A kiadóbácsi pótolja a 18., 19. és a 20. számot. Hogyne pótolná, amikor, amint írod, oly rajongva várjátok a Cimborát. — **Bischof Cézsa, Temesvár.** Helyesen fordítottad le ezt a két rövid mesét latinból. Jól teszed, hogy latinból fordítgatsz, mert ezzel is fejlődik a stílusod. Kedves a kis adoma, amit a fordításodon kívül küldtél, ez majd sorra kerül, nemkülömben sorra kerülnek a rejtvényeid is. A Nyár című versed figyelemre méltó, bár a verselésben még nem vagy eléggé járatos. De majd ennek is elkövetkezik az ideje. — **Hozdovits Zoltán, Arad.** Az írásodról, bár anyukád nincs megelégedve vele, mégis kedvezően kell nyilatkoznom. Természetesen, értem azt, hogy anyukád nincs megelégedve, mert anyukád azt szeretné, hogy a legközelebbi legyen az írásod, aminthogy magam is ezt kívánom. Szóval, édesanyád bizonyosan azért nem mutatja megelégedését, nehogy elbizd magadat s ezután elhanyagold az írásodat. Örömmel látom, hogy nálad nem az a fontos, vajjon nyers-e könyvet,

hanem az, hogy gyakoroltad magadat az írásban és a helyesírásban. Nemkülömben örömmel látom azt is, hogy édesanyád segítségével van a tanulásban, már most is sokat foglalkozik veled s a jövő évben még többet fog foglalkozni, mert jövőre román iskolába fogsz járni. Szeretettel várom ezután is leveleidet, kedves szüleidnek pedig tolmácsold meleg üdvözetemet. — **Ikrich Márta, Borosjenő.** Amiatl mutatkozol be ily későn, mert folyton betegeskedtél s amikor felgyógyultál, pótolnod kellett az iskolában a kényszerű mulasztásodat. Most már, hála Istennek, jobban vagy s ezután szorgalmasan irsz nekem. Remélem, ir majd Palkó öcséd is, aki veled együtt alig várja a Cimborát. Az írásodat most is elég jónak találtam, de természetesen, örvendeni fogok, ha a következő alkalommal szebben fogsz írni, mert ez azt jelenti, hogy betegesgednek már híre-nyoma sincs. — **Abraham Móricz, Orastie.** Leveled elintézés végett továbbítottam a kiadóbácsinak. Közlöd velem Orastie magyar nevével. — **Farkas Rezső, Rátosnya.** Szép az írásod, de még szebben találnám, ha rejtvény megfejtés mellett levelet is írnál nagyapónak. — **Weisz Lenke, Szászrégen.** Azért ugyan nem kell bocsánatot kérned, hogy te is, mint a többi unokám, nagyapónak szólítasz, inkább az ellenkezőjét kellene bocsánatot kérned. A kiadóbácsi pótolja a 13. és 19. számot, s kívánságod szerint pontosan Kereszt-ut 3. szám alá küldi, ha ugyan eddig is oda nem küldte. Az első negyedév mindig januártól számítódik. — **Polanek Alfréd, Nagyenyed.** A versed szárnypróbálgatás s ebből még nem ítéltél meg, hogy vajjon reménykeltő szárnypróbálgatás-e? — **Császár Erzs, Kolozsvár.** Csudálom, hogy nem kapod idejében a Cimborát, mert Szatmáron már csúfították postára adják s legkésőbb Kolozsvárra kellene lenni az újságnak vasárnap, sőt nemcsak Kolozsvárt, hanem jóval messzebb eső vidéken is. Nyilvánvaló, hogy nem a kiadóhivatal, hanem a posta a hibás. Az írásodon bizony meglátszik, hogy sietve írtál, de számon tartom ígéreted, hogy ezután szebben és gyakrabban fogsz írni. — **Kiss Irén, Aladár és Mancsi, Kézdivásárhely.** Ugy van, amint írtatok, hogy a rejtvény megfejtésének határideje mindig a rejtvény megjelenését követő hónap tizedik napja, tehát nem késlekedj el a rejtvény beküldéssel. Jól esett olvasnom, hogy a vizsga után kirándultok a hegyekre s ott úgy fogjátok csinálni az étkezést, mint ahogy az a Cimborá cimpláján látható. Te, Irén, még a hegedűt is magaddal viszed a társaság mulattatására, s igazán sajnálom, hogy nem lehetek veletek, mert bizony elhuzatnám veled az én legkedvesebb nótámat. — **Lebovits Irénke, Szilágysest.** Azt kérde, mi az oka, hogy nem küldöm a Cimborát. A Cimborát nem nagyapó küldi, hanem a kiadóhivatal, de ha megírtad volna, hogy mióta nem kapod az újságot, megüzente volna a kiadóbácsinak, hogy pótolja a hiányzó számokat. A levélírással éppenséggel nem zaklatasz engem s ha neked oly jól esik nagyapónak írnod, nekem is ép oly jól esik unokám leveleinek az olvasása és a válaszolás. Örvendek, hogy nemcsak te látnál szívesen, de szívesen látna apuka is és a kisasszonyod is, s ha felétek lesz utam, bizonyára meg is látogallak. Rejtvényeidből válogatok, de a név rejtvényedre megfigyem, hogy Mikszáth Kálmán nem d-vel, de th-val írta a nevét. — **Bölonyi Feri, Marosvásárhely.** Szép az írásod s valóban szereim, ha már egyszer levelet írnál. — **Tátray Barna, Nagyvárád.** Amíg nagyapó betegeskedett, azalatt Tögmag király ő felsége igen szomorú volt s nem volt kedve harmonikázni. Most, hogy nagyapó jobban érzi magát, majd meglátod, hogy egyszerre megszólal ő felsége is. — **Braunstein Zsuzsi, Máramaros-sziget.** Írod, hogy Bécsbe költöztök és hogy a Cimborát ezáltal küldessem Fenyvessy Zsuzsi és Lili címére (Bécs, Keil-u. 15. Hochparler). Annak nem örvendek, hogy itt hagyjátok Erdélyt, de annak igen, hogy Bécsben is hű maradsz a Cimborához és ezzel a magyarsághoz. — **Csik Annuska, Csikszere.** Egyáltalán nem haragszom, hogy az én üzenetemre minjárt nem válaszoltál, mert hiszen így vizsga előtt bizony sokat kell tanulni. Örvendek, hogy nemcsak megkaptad a Mesefolyam című könyvet, de annak igazán örvendté is, mert ez egyike a legszebb mesekönyvnek. Azt már hallottam, hogy az én Jucika

unokám, hogyan hívja a te édesapád, neveltünk is rajta. **Palkó Judit Menyő.** Azt hitted, elveszett a leveled a postán s nagyon búsultál e miatt, de lám, megjött a válasza, nagy most az örömed s ígéred, hogy ezután gyakrabban fogsz írni. Jól esett olvasnom, hogy második elemista korodban olvasója voltál a Jó Pajtásnak, most már harmadik gimnázista vagy, de azért örömmel olvasod a Cimbora-t. Elhiszem, mert örömmel olvassák azt az ötödik és hatodik gimnázisták is, sőt a szülők is. Őszintén sajnálom, hogy annak idején valami megakadályozta édesapádát abban, hogy ti az én kis falum lakói legyetek. Nemcsak neked lett volna ez öröm, de nekem is. Ami a rejtvénymegfejtést illeti, elég, ha egy rejtvény megfejtését küldesz be, de beküldheted egy levélben az egész hónap rejtvényeit is. — **Székely Erzsike és Béla, Kolozsvár.** Farkas Máriácskánál voltatok s onnan írtok nekem, mint ismeretlen unokák. Örvendek, hogy ott megismerkedtetek Lacika unokámmal is. Remélem, jó barátok lesztek. Sokáig elgyönyörködtem a virágzó fa körül kerengő gyermekekben. Igazatok van, az én igazi unokáim is éppen ilyen vigak, ha Kisbaczonban vannak, mint ahogy ez a bájos kép mutatja. — **Guttman József, Mezőtelegd.** Őcsike nemcsak most jó kis fiú, de mindig is az volt. Az ő csintalanságai általában ártatlan csintalanságok, s melegebb szívű és gyöngédebb lelkű gyermekek még nem ismertem. A rejtvényed jól van megszerkesztve, de a megfejtése miatt közölhetetlen. Ha jól utána gondolsz, meg fogod érteni, hogy miért. — **Braunstein Zsuzsi, Máramarosziget.** Ez az üzenetem, amint leveledből látom, már Bécsben fog találni, te meg, remélem, ott találta már az előre odaküldött Cimbora-kat. Hát bizony lesz majd olvasnivalód elég. Szerettem hinni; hogy Bécsben is ép oly hűséges olvasója leszel a Cimbora-nak, mint voltál eddig, sőt követni fogják példád a bécsi magyar gyermekek, akik régebben, amikor a Jó Pajtást szerkesztettem, hűséges olvasói voltak. — **Hartwig Pistike, Nagyszeben.** Intézkedtem, hogy a kiadóbácsi június 1-től kezdődően Nagyszebenbe, a Hohe Rinne-re küldje az újságot. Szívemből kívánom, hogy úgy édes jó atyád, mint te egészenesen térjtek vissza majd a székelyudvarhelyi meleg fészekbe. — **Fazakas József, Kovászna.** Irod, hogy a román gimnázium második osztályába jársz s oda csak neked jár a Cimbora, de a faluban több gyermeknek jár. Jól tudom én ezt mert a kiadóbácsi minden hónap végén megküldi nekem a kimutatót, hogy hányan olvassák az újságot a különböző városokban és fa'ukban. Örömmel látom, hogy Kovásznán is szép számmal vannak olvasói. Hogy a kiadóbácsi megkapta-e tőled a pénzt, azt én nem tudhatom, ő majd értesít erről. Dicsőretekre válik, hogy nagyon tetszik neked a „Tamas érdeklődik”, nem különben a Zöld elefánt története, a Riport király és Őcsike „nadselü” gondolatai. Az írásoddal meg vagyok elégedve, de mégjobban mennék, ha nem ceruzával, de tintával írnál. A ceruzairás rontja a szemedet s rontja a nagyapóé is, mert rendszerint este olvassa a leveleiteket petróleum lámpa világa mellett. A verses rejtvények egy része sorra kerül. — **Szőke Rózsika, Brassó.** Jól fejtetted meg a rejtvényeket, de már szeretnék levelet is olvasni tőled. — **Farkas Mária, Kolozsvár.** Magam is sajnálom, hogy nem láthattalak téged, amikor Kolozsvárt voltam, de édesanyád bizonyosan mondta, hogy egész idő alatt mennyire el voltam foglalva a nagyok dolgával. Remélem, nem hiába imádkozol, mert a legközelebbi alkalommal ellátogatok hozzátok. — **Péntek Elek, Déva.** Jól fejtetted meg a rejtvényeket, de neked is azt üzenem, amit Szőke Rózsikának hogy levelet is szeretnék látni tőled. Az írásoddal meg vagyok elégedve. — **Gy. Rosenberger László, Kolozsvár.** Bizony, hiába kerested az én üzenetemet, ha három héten át nem írtál nekem. Azt igazán sajnálom, hogy csak néhány kolozsvári unokámmal találkozhattam, de eltaláltad: nem jutott időm az unokáim részére, annyira elfoglalt a nagyok dolga. No, majd legközelebbi látogatásommal egészen az unokáknak szentelem. A hegedűvizsgáid eredményére kíváncsi vagyok, erről majd értesítek, mielőtt elutaznátok Magyaróvárra, a nagyszületekhez. Hát bizony ott később fogjátok megkapni a Cimbora-t, de ezért kárpótolni fog titeket az a nagy öröm, hogy

nagyszületek körében tölthetitek a nyarat. — **Gerő Bertalan, Szatmár.** Elismered, hogy egy kicsit rosszul gondoltad a dolgot, amikor azt gondoltad, hogy rögtön az első sorsolásnál könyvet fogsz nyerni. Hiszen, megessett ez már nem egyszer, de mégis csak több a nyeresé lehetősége, ha szorgalmasan küldözgeted be a rejtvényfejtéseket. A rejtvényed hibás, mert ennek a megfejtése nem „körbe-körbe”, hanem „körben-körbe”, aminek példája nincsen értelme. Más rejtvényt eszelj ki. — **Faragó István, Kolozsvár.** Kedves jó néni az a Tessitóri Nóra néni, akinek még arra is van szíve és ideje, hogy lemásolja a te kalandos kirándulásodnak a történetét, mivel hogy csunya az írásod. De örömmel olvasom Nóra néni leveléből, hogy máris tanulod a szépirást. Ezt igen okosan teszed, mert ha az író embernél nem is az a fontos, hogy szép legyen az írása, de az minden esetre kíváncs, hogy könnyen olvasható legyen. A szerkesztők bizony az ismeretlen író nehezen olvasható írását rendszerint olvasatlanul félredobják s így hiába írnál szebbnél szebb dolgokat, nem kerülnének a nagy közönség elé. Ami pedig a kalandos kirándulásod történetét illeti, nagy élvezettel olvastam végig és majd közölni fogom a nyári vakációról szóló beszámolóban, amelyre éppen most hirdetem újabb pályázatot. Remélem, ha Kolozsvárra megyek, személyesen is megfoglak ismerni. — **Biró Rózsika, Arad.** A 85 lelt továbbítottam a kiadóbácsinak. Már rég nem kaptam tőled levelet, mi az oka ennek? Talán csak nem voltál beteg? Valósággal hiányoztak a leveleid, amelyekre sohasem feledtél el rózsákat rajzolni. — **Habala Ilonka, Kolozsvár.** Az üzenetnek igen megörvendeztél, de azt írod, hiába va'ó volt az örömed, mert nem láttad nagyapóit. Ha van még felesleges példány, a kiadóbácsi megfogja küldeni azt a számot, amelyben arcképem megjelent, s remélem, teljesül abbéli kíváncsod is, hogy életben is lássad nagyapóit. — **Neuhausler Olga és Tibor, Nagybánya.** Nemcsak rejtvénymegfejtési várok tőletek, de levelet is. Amint már sokszor olvashattatok az üzenetekben, szerelek közelebből megismerkedni unokáimmal. — **Debítzky Miska, Marosvásárhely.** Mint a Cimbora hűséges olvasója, rég óta készülsz felkeresni egy levélkével és beszámolni, hogy mi van veled, mióta Barótról elkerültél. Két éve jársz a vásárhelyi iskolába, ősszel apuka beirat a gimnáziumba, tehát diák leszel. Ennek igazán örvendek és annak is, hogy megszerelted Marosvásárhelyt. Nemkülönben örvendek annak is, hogy szorgalmasan gyakorlod magadat a tornában s ezzel erősíted a testedet, mert régi nagy igazság: „ép testben ép lélek”. Ha apuskád a nyáron elhoz Barótra a nagyapapapá sirjához, számítok az ígéreldre, hogy meglátogatsz falusi magányomban. — **Godri Ernő, Kolozsvár.** Amint látom, jól telt neked a husvét. A nagyatalával hazamentél Gyéresre s nagy volt az öröme anyukáéknak. Amikor lehetett, anyukával s a nagynénivel kocskáztatok Egerbegy végéig és megláttad, hogy milyen nagy az Aranyos. Amikor meg nem kocskáztatok, akkor játszottál, olvastál és tanultál Valóban, szép husvétod volt. S visszatérve Kolozsvárra ott is hamarosan nagy öröm ért, mert anyukád bevitte azt a könyvet, amit a kiadóbácsi küldött neked. Jól esett olvasnom, hogy a könyv nemcsak neked tetszett, hanem annak a néniének is, akinél lakol. — **Antal Béla, Máramarosziget.** Kedvet kaptál a levélíráshoz, miután látod, hogy a többi unokák is írnak nagyapóknak. Örvendek a kedvednek s kívánom, hogy tartós legyen, még pedig a te érdekedben, mert a levélírással gyakorlod magadat a helyes fogalmazásban és írásban. A Zöld elefánt története, mely annyira tetszik neked és olvasótársaidnak is, valószínűleg meg fog jelenni könyvalakban. A kiadóbácsi ezennel nem az édesapád nevére, hanem a tiedre fogja küldeni az újságot. — **Sztojka László, Dés.** Számon tartom az ígéretemet, hogy a vizsgák elmultával gyakrabban írsz, mert azt tapasztaltam, hogy nyáron sokkal kevesebb levelet írnak az unokáim, mint az iskolai évben. Ennek pedig az a magyarázata, hogy belemélták a játékaiba, élvezték a megérdemelt szabadságot s megfejtkeztek a levélírással, pedig a ti érdeketek, hogy ne csak játszatok, hanem gyakoroljátok is magatokat az írásban. Nálunk is meleg volt, egész májusban nem volt eső s félünk, hogy minden kistű. Rejtvényeidből válogatok.

Fábián György Szinerváralja. A kiadóbácsi közölte velem, hogy küldött neked postautalványt. A papirosért nincs miért bocsánatot kérned. Szegény világban élünk s olyan papirosra írunk, amilyenre lehet. — Császár Jolika Marosújvár. Mások Kisbaconba címezd a leveledet, nehogy lekéssél a megfajtással. Ezúttal nem késtel le. — Körper Elemér Temesvár. Mind a két rejtvényed sikerült, sorra kerülnek. — Réti Margit Nagyvár. Jó mind a két rejtvényed, de az egyiknek Elek nagyapó a megfajtása s ezt amiatt nem közölhetem, a másiknak meg Cimborá, ez meg tulságos könnyen megfajtható. Szóval, nehezebb megfajtású rejtvényeket eszelj ki. — Rudali Miklós és György Temesvár. Két kutyád van, az egyik farkaskutya, a másik szentbernáthegy. Nagyapóknak is volt egyszer egy szentbernáthegy kutyája, de bizony az igen rosszul viselte magát: egy szép napon nagyapóknak egyszerre negyven tykját ölte meg. Remélem, a tied jobb magaviseletű. Örövendek, hogy Kliegel Róbert barátodtól megkaptad a megrendelt könyvet, a Híres erdélyi magyarokat, s nem különben annak is, hogy a „Zöld elefánt” története oly igen tetszik. A megfajtással nem késtel le. — Récsy György Szilágysomlyó. Írtál egy kis történetet, melynek az a tanulsága, hogy jobb kérni, mint lopni. Magam is ezt vallom. Jó munkát végeztél ezzel az írással, ha még nem is üli meg a Cimborá mértékét. Az „Emlékkönyvbe” című versedben helyesen írod, hogy „bizzál magadban és ne teltjék kedved a hízogó szavakban”, ellenben nem értek veled egyet abban, hogy ne bizzál másokban, mert igaz, hogy mindenkiben nem szabad bízunk, de igen szomorú dolog volna, ha senkiben sem lehetne bízunk. Azt is írod a versedben, hogy ne legyen segítő munkádnál s akkor nem lesz felhős az életed. Ha másra nem, csak arra gondold, hogy édesapád és édesanyád is egymásnak segítő farsai, s ha nem felhős az életük — és hiszem, hogy nem az — ebben nagy része van annak, hogy egymásnak hűséges segítő farsai. Így, fiam, így. — Braunstein Zsuzsi Máramarosziget. Eppenséggel nem alkalmatlankodol, aminthogy egyellen unokám sem alkalmatlankodik nekem azzal, ha levelet ír. A számréjtvényed sorra kerül. — Beregi Elza, Sári és Juci Szászrégen. Mind a hárman nagyon megszerették a Cimborát s most szorgalmasan gyakorolják magatokat a rejtvénytyszerkesztésben és megfajtásban. Jelen helyesen, mert a rejtvényekkel való foglalkozás elméleti és kellemesen szórakoztató. A te írásodon, Elza, éppenséggel nem látszik, hogy a szász polgári iskola IV. osztályába jársz, mert kifogástalan a magyarságod. Ezen nem is csodálkozom, minthogy az édesapád tanító, s így majd a kis hugaid is kifogástalan magyarsággal fognak írni levelet nagyapóknak. Anyukádnak, aki már tizenötöt évvel azelőtt is élvezettel olvasta nagyapó írásait, tolmácsold viszontlövözletemet. Guttman József Mezőtelep. Nagyon megörültél, amikor megkaptad azt a Cimborát, amelyből Elek nagyapó mosolygott rád. Örövendek örömednek. Ha azt írtam, hogy sorra kerül rejtvényed, sorra is fog kerülni, de azt magam sem tudom, hogy mikor, mert valószínűleg sokan vannak előttem, akik sorukra várnak. Most küldött rejtvényeid kedves, jó ismerősök, amiatt nem közölhetem, de ez ne búsítson téged, mert jobb talákozni jó ismerőssel, mint rossz ismerőssel. — Tolcsyay Erzsike Bánffyhyrad. Nem is szorítottad össze oly nagyon az írásodat, hogy elférjen a levelezőlapra a megfajtás. Könnyen elolvashattam, így hát nincs semmi baj. Várom a megígért hosszú levelet s abban a rejtvényt. — Meskó Loránt Késmárk. Amiatt nem írtál oly sokáig, mert az új „rémesen” fáj a még az iskolában sem irhattál. Mintha most is látszanék egy kissé írásodon az új fájása. Következő leveledben elvárom a beszámolóit az iskolai majálisról, amelyre te plakátot is csináltál. — Halmi István Szilágysomlyó. Az egyik verseden csakugyan látszik, hogy szomorú hangulatban írtad. Még igen korán van a szomorkodás, ráérsz arra később, jóval később is. A másik versedről nem nyilatkozhatom, mert az utolsó stírokat oly apró betűvel írtad, hogy még az én különben jól látó szememnek is dolgot adott az elolvasása. A kiadóbácsi az újságot június 15-től kezdve Socaci, jud. Salaj fogja küldeni, egyben intézkedtem, hogy mulatványszámot küldjenek a Vasárnapi

Újságból is. — Balás László Kolozsvár. Elhiszem, hogy nehéz most neked levelet írni, ha egyszerre készülsz az abszoláló vizsgára és a konfirmálásra. Majd értesít, hogyan sikerült a vizsgád. — Karsai Bözsike Székelyhid. Nem értettem félre a leveledet s nincs okod a bocsánatkérésre. Ha valamelyik leveledre nem válaszoltam, ez annyit jelent, hogy az a leveled elkallódott a postán, mert én csakugyan minden levélre válaszolok. Hogy a postában van a baj, azt abból is láthatod, mert rendszerint későn kapod az újságot, holott a kiadóhivatal idejében postára adja. Ami a szindarabokat illeti, legközelebb is lesz egy kedves kis szindarab Zsoldos Lászlótól. S lesz még sok az év folyamán, válogathatsz belőlük. Örömmel olvastam leveledből, hogy igen jól telt el az idő a tanán, apukád és Jóska bátyád társaságában. Jóska bátyád, aki már tizenkilencéves sokat segít apukádnak a gazdaságban, Rózsika néni pedig anyukádnak a kertészkedésben s a főzésben, és te, a legkisebb, főzél, takarítól, a kis csirkékre, meg a kis libákra vigyázol. Igazi öröm az ilyesmit olvasni. A 65 lelt továbbítottam a kiadóhivatalnak. — Dobos Juliska Szamosújvár. Hirtelenében nem tudom megmondani, hogy megkaptam-e Kukta Jankó leveledet, mert rengeleg sok a pályamű. De majd kiül, amikor beszámolok a pályázatról. A kiadóbácsi pótolja a 18. számot. — Groh Margit Arad. Nem haragszom, hogy olyan régen nem írtál, mert elhiszem, hogy sokat kell tanulnod, különösen ha sem románul, sem németül nem tudsz. De szorgalommal és erős kitartással majd legyőzöd te a kezdeti nehézségeit, csak nem szabad elcsüggedni. Az nagy baj, ha a „Börme” regénymelléklet elveszett, mert ezt már nem lehet pótolni, s ha olvasni akarod ezt a szép regényt, nincs más mód, megkérni a szüleidet, hogy könyvvalakban vegyék meg. Rejtvényeid sorra kerülnek. — Singer Tibor Marosvásárhely. Nem zavarasz a leveleddel, de hogy zavarasz. Csak írdál bátran ezután is. A kiadóbácsi pótolja a 19. számot, illetőleg elküldi a cím alá: Str. Crisan 8. sz., minthogy már nem laktok a Kossuth-utcában. — Zaharie Heda Csikszere. A 130 lelt továbbítottam a kiadóhivatalnak. — Egy görbeszemű kritikus, Marosvásárhely. Öt pontban sorolod föl a Cimborá „elkövetési” hibáit. Pontonként válaszolok rá. 1. Hiba szerinted, hogy a harmadik évfolyam első számában jelent meg a megfajtók névsora, holott annak az előző év végén kellett volna megjelennie. Hogyan lehetséges ez? Egyszerűen úgy, hogy az előző évfolyam utolsó számából kiszorult a megfajtók névsora. 2. Sokan csodálkoznak azon, hogy a Cimborának átlag Erdélyben ilyen kevés olvasója van, olyan olvasója tudniillik, akik hétről-hétre veszik meg az újságot. Szerinted, Marosvásárhelyen hetenkint 200–250 szám is elkelne, de ott egyáltalán nem árusítják a Cimborát. Hiszen az jó volna, ha oly sok példány kelne el, de én alig hiszem. Hogy miért nem árusítják Marosvásárhelyen a Cimborát, azt én nem tudom. Annak különös oka lehet, mert árulják azt sokkal kisebb városokban is. 3. Szerinted, nem elég a rejtvényt megfajtók közt hónapankint tizenhat könyvet sorolni ki s egészen üzleti szemponttal helyezkedél, amikor kiszámítod, hogy négy levélnek a postaköltsége ennyi meg ennyi, viszont a nyerevénykönyvek ára ennyi, meg ennyi. Először is egy rejtvényt megfajtásával is lehet könyvet nyerni, amint ez a szerencse jóvoltából többször meg is történt, másodsor a könyvnyerésnél sokkal fontosabb cél vezet engem a rejtvényt közlésében, mert a rejtvényt megfajtás elméleti és szórakoztató foglalkozás. Aztán nemcsak 16 könyvet, de oly hónapokban, amikor öt szám jelenik meg, husz könyvet sorsolunk ki, vagyis minden számra négyet, tehát jóval többet, mint a havonként háromszor megjelenő budapesti gyermekújságok, pedig Budapesten, amint azt te is jól tudhatod, rengeteg sok ifjúsági könyv van, Erdélyben, fájdalom, igen kevés. No, és az én unokám a megfajtással együtt keveset is írnak s annak a levélírásnak a haszna nagyon is megéri a postaköltséget. 4. Nem találok szükségesnek, hogy a megfajtók névsorát közöljem, csak annyit: hogy a rejtvényeket ennyien, meg ennyien fejtették meg. Hát én csak megmaradok a nevek lekölzése mellett, mert csak így láthatja meg minden olvasóm, hogy megkaptam-e a megfajtásait. 5. Kifogásolod, hogy a nyári vakációról szóló

beszámoló utolsó közleményénél jeleztem a vége következik-e s ez a vége még nem jelent meg. Azóta már meg is jelent a befejező közlemény a pünkösdi számban, s a késedelemért talán megbocsátasz nekem, ha megsugom, hogy két év alatt összesen négy heti pihenőm volt s említi a négyheti budapesti pihenés miatt késélt a befejező közlemény: a pályázat eredményének kihirdetése. Szívesen látom további kritikádat is az „elkövetési” hibákról, de még szívesebben látom, ha ellátál jó tanácsokkal, hogy miként tehetném még érdekesebbé, változatosabbá és tartalmasabbá a Cimborát. Most pedig olvasótársaid nyilván csodálkozhatnak, hogy én egy „kritikust” tegezlek. Megnyugtatom olvasótársaidat, hogy ismerem az írásodat, bár jó egy esztendője, hogy nem írtál nekem, mert nekem oly kellemetlen memóriám van, hogy ha valakinek a kezeirásával kétszer-háromszor találkoztam, soha el nem felejttem, így hát a kritikád folytatását egész bátran megírdhatod a neved alatt, fölösleges álnév alá rejtőznöd, ami különben is nem magyar szokás. — **Récsi György, Szilágysomlyó.** Beteg vagy és a leveledet Halmi István barátod írja helyetted. Ő írta le a meséd folytatását is, amelynek további folytatását érdekel várom, mert valósággal izgat, hogy mit fog csinálni a királlyá lett Nagyfejű, aki elig lett király, jött egy nagy járvány s minden alattvalója meghalt, csak egyedül ő maradt életben. Verseidről csak annyit, hogy már elég ügyesen rimelsz. Bele kezdtem egy regénybe is, illetőleg belekezdtem, mert hárman írtátok, te, meg Halmi István és József, s még egy másik regénybe is belefogtatok, ezt már ketten írtátok: te meg Halmi István. Én szeretem, ha unokáim próbálgatják a szárnyaikat, de nem szeretem, ha tulságba viszik ezt a szárnypróbálgatást, mert attól tartok, hogy e miatt elhanyagolják az iskolai tanulást. Egyébként majd meglátom, alapos volt-e az aggodalmam, ha év végén beszámoltok a bizonyítványotokkal. A Halmi fiuk versei közül egyet találtam figyelemreméltónak ezúttal, még pedig az Istvánét, melynek Szőke kisleányok a címe. A 20. és 21. számot pótolja a kiadóbácsi — **Kuh Pista, Temesvár.** A kiadóbácsi pótolja a 11. számot s így a te jó édesanyád beküldtetheti a Cimborát. — **Katz Miklós, Máramarossziget.** Ha nem kerültek sorra még a rejtvényeid, az azt jelenti, hogy még vannak előttem, akiknek a rejtvénye előbb érkezett be. Csak légy türelemmel, sorra kerülnek a tied is. Örvendek, hogy a születésed napjára könyvvel leptek meg a te édes szüleid, még inkább annak a vallomásodnak, hogy neked a könyv a legjobb pajtásod. Több ez pajtásnál, igazi barát a szó nemese értelmében, a legjobb barát. Ha tisztá egyes volt a féltévi bizonyítványod, akkor igazán megérdemelted, hogy a legjobb barátoddal ajándékoztak meg kedves jó szüleid. Most küldött rejtvényed is sorra kerül. **Bardotz Ferike, Nagybacon.** Szeretlek velem jönni Kolozsvárra. Hát csak készülj Ferike, mert ha még Kolozsvárra megyek, beleduglak a zsebembe s Kolozsvárig meg sem állok veled. — **Jerzszak Anna, Bihar.** Két nagy öröm ért egy héten. Az egyik öröm, hogy egy szép kis könyvet kaptál, a „Tündérmesét” s nem tudod, hogy miért. Hát én megsugom neked: azért kaptad, mert Tökmag király kihúzta a nevedet. Ez az eset, hogy te nem is érdeklődtél vajjon nyertél-e vagy sem, csattanós példa arra, hogy nem minden nnokám a könyvnyerésért küld be rejtveny megfejtést s a te leveled éppen igen jó válasz a „Görbeszemű kritikust” levelére. A másik örömed az volt, hogy üzenetet kaptál nagyapódtól. Azt írod, édesanyád és édesapád is a szerkesztői üzeneteket szeretik olvasni leginkább, eleitől végig olvassák, mert úgy mondják, hogy „ilyenkor nagyapót hallgatják.” Örömmel látom ebből, hogy a te szüleid teljes mértékben átérzik az unokáimmal való beszélgetéseimnek a fontosságát. Végül azt írod, hogy Izabella nővéreddel künn voltatok az állomásnál, hogy ott egy nagyon okos és kedves arcú bácsira ráfogtatok: ez a nagyapó, utazik a szatmári vonaton. Hát bizony ez a bácsi nem nagyapó volt, amint azt bizonyára ti is tudátok, de ha Isten éltet, utazom én majd a szatmári vonaton is. Kedves szüleidnek tolmácsold meleg üdvözlétemet. — **Hevessy Zoltán, Kassa.** A kiadóbácsi közölte velem, hogy elküldte az első negyedév összes száma, mint hogy te egész évre-fizetted elő. Rejtvényeid sorra kerülnek.

— **Bede Lajos Máramarossziget.** Nem akartál addig írni, amíg ki nem pihentem a budapesti ut fáradalmait. Irántam való gyöngéd szeretetre vall ez, de megnyugtathallak, hogy hamarosan kipihentem az utazás fáradalmait, azóta már megjártam Kolozsvárt is s éppenséggel nem érzek semmi fáradtságot, ami úgy látszik, azt jelenti, hogy ismét egészséges vagyok. Remélem, már te is réges-rég elfeledted a fogfájásodat, amely igen komoly lehetett, ha oly magas volt a lázad. Magam is örvendek annak, hogy ezután a Cimbora kiadói hivatalában be lehet szerezni a jó ifjúsági könyveket, mert nekem is könnyebb válaszolnom azoknak az unokáimnak, akik kérdegetik, hogy hol kapható egyik vagy másik könyv. A hosszú levélért sohasem kell ítélem bocsánatot kérni. Jobban szeretem töleik a hosszú, mint a rövid levelet, mert így közelebből ismerhetlek meg titeket és jobban figyelemmel kísérhetem a fejlődéseteket. — **Kiss Margitka, Bözsike, Teruska és Öcsike Tasnád.** Hiába vártatok a tizenegyedik számot s ezt annak tulajdonítjátok, hogy Tasnádon több Kiss István van, már pedig a ti újságotok édesapátok: Kiss István címére jár. Hogy emíatt ezután tévedés ne legyen, megüzentelek a kiadóbácsinak, hogy az újságot Kiss István szabó címre küldje Str. Petru Maior A pótlórejtvényetek sorra kerül. — **Asztalos Judith, Nagyenyed.** Sorra ke üli a te pótlórejtvényed is. — **Ullman Erika, Nagykároly.** Üzentem a kiadóbácsinak, hogy indítsa meg az újságot a te barátnődnek: Katz Irénnek (gróf Balthányi Lajos-u 4.), mert ő is szeretné járni a Cimborát Fényképét, sajnálatomra, nem küldhetek, mert ezidő szerinti nincs más fényképem, mint az, amely a múlt évi 39. számban megjelent. Ezt, ha van még ebből, megküldi a kiadóbácsi. — **Csergő Margitka Déva.** Jól fejtetted meg a rejtvényeket, az írásodra azonban nagyobb gondot fordíts. Kivánságodra a kiadóbácsi az újságot a te nevedre küldi. — **Lebovits Sándor Máramarossziget.** Tulságosan írted a leveledet s ne csodáld, hogy a kockarejtvényeden egyáltalán nem tudtam eligazodni. Lassan és gondosan írd, mert különben olvashatatlanul válik az írásod, annyira, hogy még magad sem tudod elolvasni. Ha teheted, írd tölal és ne ceruzával, mert a ceruzával való írás annak is rontja a szemét, aki ezzel ír, s annak is, aki ezt olvassa. — **Bereitzy András Egrestő.** Ügyesen írtad meg az Örőd és a gazda meséjét s bár ezt a mesét megírta réges-régen Elek nagyapó is, nem végeztél felesleges munkát, mert látszik, hogy önállóan írtad meg. — **Imreh Ferenc Marosvásárhely.** Így, az iskolai év vége felé, megelőgszem egy levelezőlappal is, természetesen, örvendek, ha majd a vakációban hosszabb levelet is írsz s szeretném, ha te, aki most majd a VI. gimnáziumi osztályba mégy át, beszámolnál a következő nyári vakációról, hogy hol, merre jártál és mivel foglalkoztál. — **Fülöp Margit Torda.** Alig várod, hogy rejtvényeid sorra kerüljenek, de igen okosan megjegyzed, hogy az sem baj, ha még nem kerülnek sorra. A beérkezés sorrendjében jönnek a rejtvények, ez aztán alaposan próbára teszi a türelmet, de én is azt mondom, amit te: ez nem baj, mert mindnyájunknak meg kell szoknunk a türelmességet. — **Kovácsnay Péterke Budapest.** Sajnálatosul értesültem a kedves Anna néni leveléből, hogy Budapesten fekszel a Fehérkereszt kórházban. Szeretlek volna meglátogatni, de akkor én már elutaztam Budapestről. A kórházban is hűségesen olvasod a Cimborát, fejtegeted a rejtvényeket s a jó Anna néni továbbítja a megfejtéseket nagyapónak. Oly sok szeret ir te rólad Anna néni, hogy önkéntelen imádkozom érted: gyógyulj meg mielebb s tartsd meg a jó Isten téged, szüleidnek egyetlen gyermekét. Hiszem, hogy imádságomat meghallgatja a jó Isten s mielebb látom kezdirását. — **Tarsay Zoltán Csikszereda.** Kiránduláson volt az egész gimnázium, igen jól mulattatok, de azt írod, még jobban mulattatok volna, ha nagyapó is ott van köztetek. Bizony sajnálom, hogy nem lehettem ott, de örömmel látom, hogy mégis jól mulattatok. A képrejtvényed jól van meg-szerkesztve, de költséges volna újra rajzoltatása és sokszorosítása. Kár érte, mert oly szép a megfejtése: »Az imalépcső a boldogsághoz«.